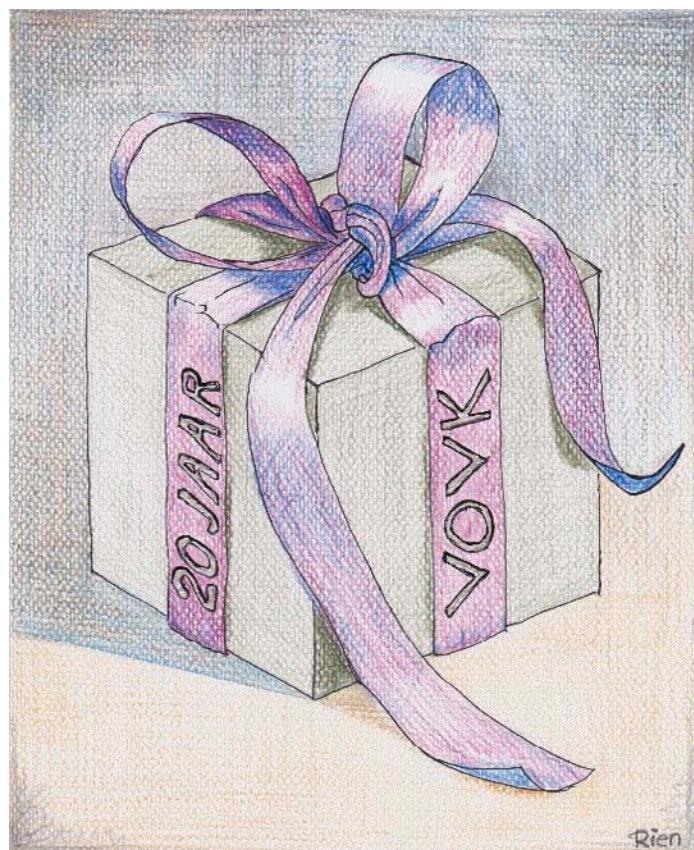

voyk

Vereniging ouders van een vermoord kind

Cocon

Een schaduw, levenslang
Een schaduw, levenslang

JAARGANG 15 NUMMER 1

MAART 2015

Cocon is het ledenblad van de Vereniging ouders van een vermoord kind

Redactie en bestuur

REDACTIE COCON

Paul Kuiper tel. 074-2439826

kuiper.p@tiscali.nl

Rien Verbiest tel. 023-5263518/06-51346075

rienverc@xs4all.nl

Reacties, verhalen, gedichten en nieuws naar:

Rien Verbiest

Rechthuisstraat 24

2024ED HAARLEM

De volgende Cocon verschijnt op 13 juni 2015.

Kopij vóór 15 mei 2015 sturen naar het redactieadres.

De redactie behoudt zich het recht voor te lange bijdragen indien nodig in te korten.

BESTUUR VOVK

Jan van Kleeff

voorzitter

telefoon 06-46 09 88 71

Ron Sluijs

secretaris

Samenweid 42, 1935 AX Egmond-Binnen

Frans Martens

penningmeester

bankrekening: NL 92 INGB 0000283350

Annie Beerkens

bestuurslid

VAN DE REDACTIE

Een jubileum.

Bij ons in de buurt bestaat een winkel 20 jaar en dat zullen we weten! De ene na de andere feestaanbieding wordt ons beloofd en er zal ook wel een springkussen voor de jeugd komen. Speciale actie: alle artikelen worden op de feestdag geprijsd zoals ze 20 jaar geleden ook kostten! Kortom: het wordt een dolle boel. En onze vereniging bestaat dit jaar 20 jaar. Ook een jubileum – en wat voor één!

Twintig jaar moord en doodslag. Twintig jaar verdriet. Twintig jaar pijn. Honderden leden. Niet te tellen zoveel vermoorde kinderen, geliefden. En een vereniging die maar groeit. Menige vereniging zou jaloers zijn op zo'n groei. En het wrange is dat we maar al te goed weten dat het aantal leden zal blijven groeien. Dus – geen feest, geen trompetgeschal, geen vlaggen uit, ja, halfstok misschien, geen speciale acties, geen spetterende aanbiedingen. Niets van dat alles.

Maar wat dan? Een extra dik nummer van de Cocon? Zou kunnen. Veel van onze leden herinneren zich nog het jubileumnummer van de Cocon ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de VOVK. Niets doen is ook geen optie en daarom willen wij, de redactie, in alle te verschijnen nummers van de Cocon dit jaar aandacht besteden aan het 20-jarig bestaan van onze vereniging. Hoe? Dat merkt u vanzelf als u deze Cocon leest. En de volgende. En de volgende. En nummer 4. Het is voor de redactie zelf ook nog een verrassing hoe het allemaal gaat worden.

Maar als we niet vieren, wat doen we dan wel? Ja, wat doen we wel. Ik blijf maar dicht bij huis. Op 6 februari was het dit jaar 18 jaar geleden dat Maaïke werd vermoord. En weer is die dag niet onopgemerkt voorbij gegaan. Weer bleek dat zij niet vergeten is en in nog zoveel mensenlevens een rol speelt. Straks, in september, zal ze niet 43 jaar worden, en toch zal ook die dag niet zijn als alle andere dagen. Je leest tegenwoordig nogal eens in rouwadvertenties dat in uitvaartvieringen gedankt wordt voor het leven van de overledene. En dat lijkt me mooi, want, hoe dan ook, de geliefde heeft niet voor niets geleefd, hoe kort het ook geweest zal zijn. Zij/hij heeft er toegegaan! En dat is toch iets dat de moeite waard is om te gedenken.

Naar Joodse opvatting is gedenken niet zoiets als denken aan wat voorbij is, maar veel meer het tegenwoordig stellen van waar we aan denken. Klinkt ingewikkeld wellicht, maar degene die er weliswaar lijfelijk, tastbaar niet meer is, is toch aanwezig in ons leven. Hij/zij is ons voorgegaan, heeft ons voorgedaan en waar die geliefde er niet meer is, niet meer kan spreken, niet meer kan handelen, daar zullen wij hem/haar vertegenwoordigen. En kijk, daar zit het woord 'tegenwoordig' weer in.

Als ik een jaargang Cocons doorlees, word ik altijd weer getroffen door de fotogalerij en ik vind het een eregalerij. Kijk: dat was mijn kind. Eerlijk gezegd denk ik altijd: Kijk, dat is mijn kind. Zij is niet meer in leven, maar zij is wel in òns leven en daardoor is mijn leven – zo het dat al niet was – de moeite waard.

Ik ga hier nu niet in op de geschiedenis van onze vereniging, want dat zal ongetwijfeld elders door anderen gedaan worden. En over de toekomst heeft de redactie natuurlijk ook geen mening. Daar zullen anderen vast en zeker een visie op hebben. Maar dat de VOVK er toe doet, dat zij recht van bestaan heeft, daar zal ieder het over eens zijn.

En het feit dat we elkaar op een willekeurige bijeenkomst woordeloos begrijpen, maakt het soms zo gemakkelijk en fijn om te praten over onze geliefden. Zo komen ze ter sprake en zo roepen wij hen op. In gesprekken, in foto's, in herinneringen, in gezamenlijke ervaringen. En wat kan het dan plezierig zijn om in ongedwongen sfeer onder elkaar te zijn.

Ik hoop dat dit jaar, dit jubileumjaar, ons goede dingen zal brengen, dat ons verdriet draagbaar zal blijken te zijn. En als dit jaar dat niet doet, dan misschien volgend jaar. Dat het ooit komt, dat wensen wij u als redactie toe.

Paul Kuiper

VAN HET BESTUUR

Wat betreft bestuurlijke zaken is het jaar 2015 rustig van start gegaan. Op het moment van schrijven zijn er nog geen overlegmomenten geweest om u nader over in te lichten. Wel spelen er een aantal onderwerpen waar we (FNG) ons sterk voor maken en die media-aandacht vragen zoals: Spreekrecht in tbs verlengingszaken, Positie levenslang gestraften, DNA bank, Modernisering Wetboek van Strafvordering e.d.

In het convenant dat ten grondslag ligt aan de FNG, is opgenomen dat de FNG een personele unie vormt met de Stichting DHG. Dit houdt in dat de FNG bestuursleden tevens bestuurslid zijn van de Stichting DHG. Inmiddels is het proces van bestuurlijke overdracht afgerond en zijn de FNG bestuursleden benoemd als bestuurder in de Stichting DHG.

De eerste VOVK bijeenkomst ligt bij lezing van deze Cocon, al weer achter ons. Deze keer hadden we Jos de Keijser, klinisch psycholoog en psychotherapeut, uitgenodigd. Hij is als bijzonder hoogleraar 'Behandeling complexe rouw' verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Mede op initiatief van de VOVK is onder zijn leiding een promotieonderzoek uitgevoerd naar 'Rouw na moord'. De eindresultaten van dit onderzoek werden op 14 februari tijdens de bijeenkomst gepresenteerd. In het kader van de federatieve samenwerking (FNG) met de lotgenotenorganisatie ADS en VVRS waren ook hun leden voor deze middag uitgenodigd.

Graag wil ik u attenderen op de eerst volgende lotgenotenbijeenkomst op 25 april. Voorafgaand aan de bijeenkomst houden wij onze Algemene Leden Vergadering. Het bestuur hoopt dan velen van u te mogen begroeten. De agenda en overige documenten voor de ALV, zullen u tijdig worden toe gestuurd.

Noteert u ook alvast 27 juni in uw agenda. Deze dag is de familiebijeenkomst en staan we stil bij het 4^e lustrum van de VOVK. De voorbereidingen zijn gestart. Over het hoe en waar hoort u later meer.

Jan van Kleeff,
Voorzitter

DECEMBER in LEUSDEN

Je kunt nog zo nuchter zijn, maar hoe je het ook wendt of keert: december is een bijzondere maand. Je hebt Sinterklaas nog niet gehad, of daar is het al weer bijna Kerst. Is dat geweest krijg je oud-en-nieuw. Beladen dagen, hoe dan ook. Je ziet er tegenop, of je verheugt je er op. Je geniet er van of je bent blij dat ze weer voorbij zijn. En te midden van dat alles is er altijd de decemberbijeenkomst van onze vereniging, die gelukkig niet kerstbijeenkomst heet.

De ontvangst is allerhartelijkst en meteen wordt je naam gecontroleerd, want stel je voor dat je er wel bent en de naam van je kind wordt niet genoemd!

In de kerk staat de tafel klaar waar de foto van ons kind komt te staan, want om onze kinderen draait het.

Leo Feijen is evenals vorig jaar onze gastpresentator. Hij noemt de naam van ons kind waarop wij een kaars aansteken. Hij nodigt enkele aanwezigen uit een gedicht voor

te dragen. Na de pauze luisterden we naar het Vocaal Ensemble PUUR onder leiding van Paul Snoek en met medewerking van harpiste Yolante Cornelisse. Prachtig, alleen jammer dat de tekst van het gezongene niet in het programmaboekje stond. Verder niets dan lof. Een onmisbaar deel van de bijeenkomst – en misschien wel het belangrijkste – zijn de gesprekken die je aan tafel of in de wandelgangen voert. Of je nu al jaren lid bent van de vereniging of nog maar sinds kort – het is fijn om met elkaar over je kind te praten, het verdriet te delen en desondanks ook hartelijk met elkaar kunt lachen.

En ter afsluiting is er dan het koud en warm buffet waar zichtbaar van werd genoten. Bestuur, bedankt voor deze middag!

Paul Kuiper

ROUW NA MOORD, 24 febr. Leusden

Op zaterdag 14 februari 2015 was professor Jos de Keijzer op bezoek in de Kom om de leden bij te praten over de resultaten van het vierjarig (2010-2014) onderzoek naar de psychische klachten van nabestaanden na verlies door moord of doodslag. De aanleiding van het onderzoek was dat o.a. de VOVK aangaf dat de huidige (2010) hulpverlening onvoldoende aansloot op hun problematiek. Daarom is door de Rijksuniversiteit Groningen een onderzoek opgezet waarin klachten van nabestaanden van moord in beeld zijn gebracht en een therapie is ontwikkeld voor deze doelgroep. Het onderzoek is gefinancierd door Fonds Slachtofferhulp. Hieronder een samenvatting van de onderzoeksresultaten.

De psychische klachten van nabestaanden na verlies door moord of doodslag.

Projectleider: Prof. Dr. Jos de Keijzer,
Klinische Psycholoog, Rijksuniversiteit
Groningen

Doel van het onderzoek:

1. Het in kaart brengen van klachten (met name posttraumatische stressklachten (PTSS) en gecompliceerde rouwklachten (GR) die nabestaanden van moord en doodslag ervaren;
2. Inzicht geven in de rol die wraak speelt in het rouwproces;
3. Het opzetten van een landelijk therapeutennetwerk dat nabestaanden kan behandelen;
4. Het behandelen van nabestaanden met veel klachten;
5. Het wetenschappelijk evalueren van deze behandeling.

Methode van onderzoek en resultaten

Punt 1 en 2 zijn onderzocht door middel van vragenlijsten. Daaraan hebben 330 nabestaanden meegewerkt. Dit waren ouders, broers/zussen, (volwassen) kinderen, en bekenden van moordslachtoffers. Daaruit kwam naar voren dat 33% last heeft van posttraumatische stressklachten. De diagnose PTSS kan alleen door een arts worden gesteld, een vragenlijst geeft een indicatie van klachten. 80% van hen had last van gecompliceerde rouwklachten, gemiddeld 7 jaar na de moord.

Een ander resultaat is dat mensen met veel wraakgevoelens, ook veel PTSS en gecompliceerde rouw ervaren. Er is door ons geen oorzakelijk verband aangetoond, alleen een samenhang gevonden.

Punt 3: er zijn 27 therapeuten in Nederland getraind in het behandelprotocol. Dat bestond uit EyeMovement Desensitization and Reprocessing (EMDR) en cognitieve gedragstherapie (CGT). Beide behandelvormen zijn al vaker toegepast bij mensen met andere psychische problemen, en nu door ons in combinatie (dus beide vormen) en wetenschappelijk onderzocht. Uitgangspunt hierbij was dat juist een combinatie effectief zou zijn omdat nabestaanden kampen met rouw, en met het trauma van de wijze waarop iemand is overleden.

Wat betreft punt 4: Er zijn 80 mensen behandeld, zij hebben 8 individuele sessies bij een psycholoog gevolgd. De eerste sessie was een introductie, in de tweede sessie werd rouw in het gezin besproken. Daarna kreeg de nabestaande drie sessies met EMDR en drie met CGT. De volgorde van EMDR of CGT kon verschillen. De ene helft van de mensen werd meteen behandeld, de andere na een wachttijd van 4 maanden (wachttijdcontrole groep).

Punt 5: Uit de voorlopige resultaten blijkt dat mensen die de behandeling hebben gehad minder PTSS en gecompliceerde rouwklachten ervaren dan mensen die de behandeling nog niet hebben gehad. De behandelvolgorde heeft geen effect op de behandeluitkomst. De therapie is zowel effectief voor mannen als vrouwen.

Een zeer informatief filmpje is te vinden op: <https://www.youtube.com/watch?v=Fe0oqU83A4g>
Contactgegevens onderzoeker: Mariëtte van Denderen, Criminoloog, Rijksuniversiteit Groningen
T: 050 363 6512 / 06 17766010. Ook is meer informatie te lezen op www.rouwnamoord.nl

HET VERHAAL VAN

Suzanne Wisman † 12-12-2006

Als op dinsdag twaalf december 2006 de dan 12-jarige Suzanne Wisman om circa 19:15 uur van de manege in Musselkanaal naar haar huis in Tweede Exloërmond fietst, komt ze daar niet meer aan. Rond 20:30 uur wordt haar lichaam levenloos en zwaar gehavend gevonden op de Valtherdijk te Valthermond. Een paar dagen later wordt de 45-jarige Henk van D. uit Nieuw-Buinen opgepakt, hij bekent en krijgt 30 jaar & TBS. Een intens drama.

Het lukt om diverse redenen steeds maar niet om een afspraak met de moeder van Suzanne, Natasja Olinga, te bewerkstelligen. Eindelijk gaat het dan toch lukken en ik reis af naar het hoge Noorden. In januari, koud en verlaten, alleen hier in het uiterste Noordoosten van Nederland liggen her en der verspreid nog hoopjes sneeuw. Alsof het voortekenen zijn: ik krijg er in ieder geval al koude rillingen van.

Natasja zegt me dat het nu wel goed uitkomt: zoon Brian (inmiddels 18 jaar) is vanmorgen niet thuis en dat is beter zo. Brian heeft vanaf het moment dat hij zijn zusje moest missen, het erg moeilijk. Hij wil er eigenlijk niet over praten en er liever niets over horen. Hij lijkt er nu, negen jaar later, over getraumatiseerd. Als Natasja al eens een poging waagt om met hem er een gesprek over aan te gaan zegt hij dat zijn moeder dan toch gaat huilen en hij daar niet tegen kan.

Het is rond de klok van half zeven, zeven uur op de 12^e januari, als Natasja merkt dat ze een unheimisch gevoel krijgt. Ze werkt in de

horeca en zal zo dadelijk worden vervangen, even nog naar huis bellen. Als er niemand opneemt, wordt haar gevoel er niet beter op en ze gaat direct naar huis. Thuis vindt ze op het bed van Suzanne haar telefoon die leeg is, logisch dat er geen contact was maar het nare gevoel blijft. Suzanne is helemaal in de ban van de paardensport en heeft die avond van zes tot zeven uur paardrijles op de manege. Natasja belt even later haar vriend die wel eens meer onderweg naar huis haar dochter oppikt bij de manege. 'Eigenlijk laat je zo'n meisje 's avonds toch niet alleen met de fiets gaan', is de algemene opvatting. Maar Suzanne deed niets liever; ze wilde niet afhankelijk zijn van vervoer van anderen en had zo volledige vrijheid over het tijdsbestek waarop zij van 'haar' paarden uiteindelijk afscheid zou nemen. Natasja's vriend Peter staat inmiddels zowat voor de deur met Chinees eten. Het gesprek tijdens het eten wordt er niet rustiger op en rond de klok van acht uur besluit Natasja met de auto de fietsroute af te rijden. Haar vriend krijgt uiteindelijk telefonisch contact met de paardrijlerares: die weet te vertellen dat ze waarschijnlijk met een vriendinnetje en die haar vader, samen fietsend, zijn vertrokken. Dat zou zo maar kunnen en er wordt voor even opgelucht adem gehaald. Als later blijkt dat Suzanne daar helemaal niet bij is aangesloten, neemt de paniek weer toe. Peter gaat er op uit en zoekt de gehele omgeving tot aan de manege aan toe af. De manege is inmiddels gesloten en het is er aardedonker. Natasja belt rond tien uur naar de politie; eerder had ze het lef nog niet, bang om voor niets alarm te maken. De beambte zegt na enige aarzeling dat ze thuis moeten blijven en dat men onderweg is. Peter komt weer thuis en blijft op de oprit staan om de politie te bellen, waarop ze hem keihard hoort schreeuwen 'nee, nee, neen!'

Om half elf die avond staat de politie voor de deur en beiden worden ze ondervraagd terwijl er nog geen duidelijkheid gegeven wordt over Suzanne. Alleen vragen van wat had ze aan, wat had ze bij zich, wat was ze van plan enz. Je voelt je miserabel, je weet dat er iets vreselijks gebeurd moet zijn en je wordt dan bestookt met vragen die er eigenlijk toch niet toe doen?

Suzanne zou binnenkort 13 worden, een meisje dus nog, maar wel met een lengte van 1.72m en een schoenmaat van 41. 'Met alles er al een

beetje op en aan', zegt Natasja. Men heeft haar dood aangetroffen en haar als jonge vrouw beoordeeld waardoor de link naar een 12-jarige niet meteen als vanzelfsprekend aangenomen werd. Bovendien dacht de politie dat ze van haar paard was gevallen en door het dier was vertrapt. Ook was er helemaal geen fiets op de plek aangetroffen. Tijdens dat verhoor viel langzamerhand het kwartje. Zowel bij Natasja en Peter als bij de politie wordt de waarheid afschuwelijk blootgelegd, het betreft hier geen vreemde jonge vrouw maar kennelijk een kind. Van verdriet weet Natasja niet meer wat ze moet denken of voelen dan alleen dat het niet waar kan zijn. Nochtans vallen ze gesloopt tegen de morgen in slaap zonder familie en/of bekenden in kennis gesteld te hebben: het zou immers ook niet waar kunnen zijn!

Om zes uur 's morgens schrikken ze wakker van de telefoon, de paardrijlerares had in het nieuws een en ander meegekregen. Dat dodelijk aangetroffen meisje waarover men sprak, was toch niet 'onze' Suzanne? Ja dus, is het koele antwoord en als Natasja alleen maar gekrijs hoort klinken aan de andere kant van de telefoon, wordt het zwart voor haar ogen en stagneert haar adem. Ze staat gevoelloos voor het raam en beseft nu pas dat het waar is en er geen hoop meer is. Terwijl de hele wereld opstaat en naar het werk gaat alsof er niets aan de hand is, staat voor haar de wereld stil. De gevonden levenloze jonge dame waarover men spreekt, is haar kind, Suzanne.

Natasja belt oma en opa Wisman, ook met het verzoek of ze hun zoon, de vader van...willen verwittigen. Ook daar gehuil aan de telefoon. Ze neemt als wezenloos contact op met de school, die moet het toch ook horen? Als ze het schoolhoofd aanspreekt door te zeggen 'ik moet u even op de hoogte stellen van'..... reageert hij met 'oh, u bedoelt zeker van wat ik net op de radio gehoord heb?' Het komt Natasja over alsof de hele wereld er volledig van op de hoogte is en zij als het ware nog van niets weet. Het kan ook gewoon niet waar zijn! De daarop volgende dagen wordt ze geleefd met af- en aankomende kennissen en familie. En tussendoor de politie die onverdroten verder gaat met zich herhalende en vervelende vragen en interpretaties. Het is nog steeds of ze als verdachten worden gezien. Intussen hebben ze Suzanne nog steeds niet gezien, haar

lichaam is voor onderzoek naar het Nederlands Forensisch Instituut in Rijswijk afgevoerd.

Op de vrijdag is haar lichaam weer terug en Natasja wordt gevraagd naar het ziekenhuis in Emmen, waar ze 13 jaar eerder ter wereld is gekomen, te gaan om haar te identificeren. Als ze achter het gordijn kijkt, ziet ze een bed met daarop haar dochter die met haar hoofd tegen het rode-hartjes-kussen ligt, wat ze een week eerder voor Sinterklaas heeft gekregen. Haar handjes liggen gevouwen over haar borst en Natasja mag alleen die handjes aanraken, verder niets. Die handjes zijn echter koud, verschrikkelijk koud! Het is alsof ze niet van haar dochter zijn. Het is allemaal onwerkelijk maar wel echt.

Intussen krijgen ze nieuws. Die vrijdag belt er iemand 112 en vertelt dat er bij hem een vriend zit die er meer van weet. De centralist heeft weinig op met dit bericht wat als sensatie wordt beschouwd en beëindigt het gesprek. Wederom belt de man en maant tot spoed aan omdat anders de 'moordenaar' wel eens gevlogen kan zijn. Een niet geheel onbekende voor de politie, afkomstig uit de omgeving, wordt opgehaald en bekennt vrij snel. Hij hangt een vaag verhaal op en zegt dat hij Suzanne niet kent.

Bij de begrafenis hebben we ons vermand en geprobeerd er toch een blijde bedoening van te maken. Het moest zeker in het teken van de paarden staan. Eén van haar paarden die ze bereden heeft, heeft de wagen met haar kist getrokken. We hebben haar laten cremieren.

Heel toevallig hadden we een tijdje daarvoor met zijn allen over de dood gesproken. We hadden gelachen over een hilarisch verhaal van een overleden oom wiens begrafenis kist niet in het graf paste. Naar aanleiding daarvan wist ik wat haar wensen waren. We hebben er een

gepast feestje van gemaakt om haar in ieder geval een blijde uitvaart mee te geven.

Tijdens de verhoren houdt Henk van D. twee weken lang een onzinnig verhaal vol. Steeds weer het zelfde verhaal vertellend tot in detail, waar hij niet veel mee te maken zou hebben gehad. 'Dan ben je dus echt niet achterlijk' zegt Natasja, 'als je twee weken lang geen enkele fout maakt in een dergelijk grove leugen'. Het stoort haar enorm dat de dader doet alsof hij Suzanne niet kent. Hij was in de buurt aan een loods bezig en Suzanne kwam daar ook wel eens. Ze moeten elkaar daar ongetwijfeld ontmoet hebben. De bewijzen, waaronder DNA, stapelen zich op en hij kan geen kant meer op. De details blijken gruwelijk. Ze blijkt mee ingestapt te zijn in zijn camper, zegt hij. Hij rijdt met haar wat rondjes en in the middle of nowhere misbruikt en teistert hij haar meer dan een uur lang. Als hij wegrijdt en ziet dat ze wil opstaan, overrijdt hij haar. Even later keert hij nog een keer met zijn camper naar de plek des onheils en overrijdt haar wederom.

Natasja zegt alle dossiers te kennen en vertelt met tranen in haar ogen enkele details. 'Ik heb zelfs alle stukjes en beetjes nog die in Rijswijk van haar zijn afgenomen. Geknpte nagels, wattenstaafjes, ik wilde alles hebben van mijn kind. Niet dat ik er voorlopig iets mee doe, het is ingeseald, maar mocht ik er behoefte aan hebben dan hoef ik er niet eerst achteraan. Ook wilde ik elk detail weten, alles wat mijn kind heeft meegemaakt. Ik begreep later ook waarom ik haar niet meer mocht zien'.

Henk van D. zegt dat hij niet goed meer weet wat hij heeft gedaan door de medicijnen die hij gebruikt heeft. In zijn camper vindt men lege strips, maar er wordt niet aangetoond dat die ook in één keer zijn ingenomen. D. wordt 30 jaar gevangenisstraf opgelegd waarvan hij er twintig moet zitten, en TBS. 'Meer kun je eigenlijk niet krijgen, zegt Natasja, misschien ook wel omdat ik in de tweede zitting mijn verhaal heb gedaan voor de rechter. Bij de eerste zitting had ik voorgelezen uit een, samen met Slachtofferhulp, opgestelde brief. Voor de tweede zitting ben ik alleen over het papier gaan zitten en heb dus geheel mijn eigen gevoel kunnen weergeven. Een kopie daarvan, is vlak voor de zitting aan de OvJ gegeven. Die zei nog dat het geheel misschien zou worden afgebroken door de rechter, omdat het best

lang was geworden. Maar niets van dat al. Met een foto van Suzanne op de achtergrond kreeg ik de tijd voor mijn hele verhaal. Ongetwijfeld heeft ze dat meegenomen in haar eis, de hoogste straf in Nederland!'

'Laatst was ik zo boos, ben ik door Slachtoffer in Beeld gebeld voor een afspraak. Die mevrouw vroeg of ik bereid zou zijn om met hem in gesprek te gaan. Snap je dat nou? Hij blijkt ineens na te zijn gaan denken; op het gelovige spoor te zijn gekomen of zoiets. Ik vroeg die mevrouw van: waar is dit voor? Voor hem of voor mij? Wat doet dit met mij? Moet hij zich beter gaan voelen? En ik dan? Mag ik er alstublieft even niet meer aan denken? Dat hij als man iets wilde van mijn meissie snap ik ergens nog, maar dat hij haar daarna dood maakt, gewoon vermoordt! Ik wist eigenlijk nooit wat haat was, maar ik heb dat inmiddels meegekregen. Als ik de kans krijg, sta ik niet voor mezelf in, zo groot is mijn haat naar hem. Ik probeer me met van alles rustig en onder controle te houden. Ergens heb ik het gevoel dat er toch wel eens een moment kan komen dat ik volledig door het lint ga; dat de bom op een ongelooflijke manier uit elkaar knalt.'

'Ik wil me er niet mee bezighouden, ik wil mijn leven gaan leiden. Van nature heb ik een sociaal en opgeruimd karakter. En ik maak me knettergek als ik me er te veel mee bezighoud. Ik wil met het Nu, met mijn leven en met Brian bezig zijn. Die jongen heeft het moeilijk. Hij was psychisch al nooit een ijzersterke, hij had al ADHD, geen studie, nu geen werk. Het is niet echt rooskleurig. Ik probeer nooit boos op hem te worden omdat het allemaal al moeilijk genoeg is. Hij stoot eigenlijk iedereen af, behalve mij. Hij is overbezorgd om mij en dat is wederzijds. Binnenkort gaat hij naar begeleid wonen en het is te hopen dat hij het redt. Nu hij achttien is kan ik hem niet meer financieel onderhouden. Ik ben door alles in de ziektewet terechtgekomen en uiteindelijk afgekeurd. Houden die jaren van ellende dan nooit op, denk ik wel eens. Als je weet wat voor ellendige jeugd ik heb gehad! Dan weet je dat je het zo niet moet doen met je kinderen en wat gebeurt er...Suzanne komt op een onmogelijke manier veel te vroeg aan het eind van haar leven en je zoon komt alle ellende eigenlijk niet te boven. Dat maakt je soms zo angstig. Terwijl ik op de nominatie sta om nu mijn huis kwijt te raken vanwege huurschuld

zit van D. droog in zijn cel. Voorzien van alles, psychische hulp wanneer het nodig is, alleen hij mag niet naar buiten, nee. Ik moet eerst 300 euro eigen bijdrage betalen voordat ik gebruik kan maken van psychische hulp. Begrijp je? Dus daar zijn we ook mee gestopt, het is niet op te brengen. Inmiddels is vastgesteld dat ik PTSS heb. Ik durf bijvoorbeeld niet naar boven om te gaan slapen; dat wordt nog wat als Brian de deur uit is. Jarenlang slik ik al dozen met medicijnen. Dat wil ik echt gaan afbouwen. Ik heb daar waarschijnlijk een suikerziekte aan overgehouden. Soms zit ik er echt doorheen en heb verschrikkelijke huilbuien, maar ik heb steeds meer het gevoel dat ik het ga redden!’

‘Ik wil niet thuis blijven zitten maar me weer nuttig maken. Ik heb altijd graag mensen geholpen en graag klusjes gedaan voor mijn bekenden. Dat ik niet werk vind ik eigenlijk maar niks. Het levert me alleen maar meer ellende op. Sinds kort werk ik als vrijwilliger in het asielcentrum van Ter Apel. Dat vind ik prachtig en blijf nog uren langer dan noodzakelijk is. Een luisterend oor voor die mensen, van alles voor ze proberen te regelen en contacten proberen te leggen met hun thuisfront. Als je met dat soort mensen praat en hoort wat zij allemaal hebben meegemaakt als oorlogsslachtoffers, verkracht en gemarteld...dan begrijp ik die mensen en kan ze troosten. Daar put ik mijn kracht uit, dat brengt me er boven op, dat motiveert me. En ik ben uit huis want voor een dagje Amsterdam of naar het strand heb ik geen geld. Ik ben weer in staat om verantwoordelijkheid te nemen. Ik heb inmiddels een lat-relatie en dat is voldoende zo. Mijn grote liefde Peter moest ik laten gaan. Hij heeft bij Defensie gewerkt en is door zijn werk ook getraumatiseerd. Dan kwam daar in 2006 alle ellende nog eens bij en dat is uiteindelijk toch fataal geworden voor onze relatie; maar ik heb er een hele bijzondere vriend aan overgehouden.

Ja, mijn Suzanne en paarden. Ze wist echt al wat ze wilde. Ankie van Grunsven achterna en met kinderen gaan werken. Het was een specifiek buitenkind, altijd was ze buiten te vinden en één met de natuur en met dieren, specifiek paarden dus. Een vriendinnetje van haar had thuis een boerderij met paarden, dus daar was ze vaak te vinden. Suzanne was een lieve meid maar ze kon ook gigantisch liegen tegen mij en was daarmee ook wel eens

achterbaks. Haar aanstaande puberteit zou ongetwijfeld behoorlijke clashes opgeleverd hebben, daar ben ik zeker van maar we waren oh zo blij met elkaar. Ze had alles al uitgestippeld en was daar steeds mee bezig. Als ze twee weken thuis met vakantie was had ze al weer zin om naar school te gaan en dat voor een kind! Ze zat behoorlijk in een groeistuij, als ze douchte riep ze naar me dat ik moest komen kijken naar hoe haar groeiproces vorderde, ze was heel trots op zich zelf. Een echt meisje-meisje dat zich niets aantrok van kleuren die niet bij elkaar pasten of kleding wat een ander niet leuk vond; heel eigengereid. Soms schrik ik wakker en denk ik dat ze me roept. Daarom heb ik haar foto weggehaald uit de slaapkamer. Als ik wakker schrik wil ik haar niet gelijk onder de ogen komen. Een eerder bezoek aan een psychiater leverde een keer de vraag op wat ik zou zeggen als ik Suzanne zou kunnen of mogen spreken. Zeg ik: ‘niets, ik zou haar alleen vastpakken en nooit meer los laten, nooit meer’.

Natasja’s ogen dwalen af naar de urn boven op de kast en ik bespeur naast droefheid ook enige trots in haar ogen. Trots naar haar Suzanne.

Rien Verbiest

Mijn paarden (gedicht)

*Als ik bij mijn paarden ben dan leef ik.
Het paard crossend en bokkend geeft 'n kick
vertrouwen, geen angst, blijven geloven
en het paard een band beloven.
vele mensen vinden het geen sport
dit vind ik nogal afgekort.*

*Het is niet alleen een sport maar een leven,
het is als in de hemel zweven.
Zijn vacht, zijn ogen zo gefixeerd,
het ritme waar hij op galoppeert.
Paarden zijn zo veel beter dan mensen,
het beste cadeau wat je kunt wensen.*

www.gedichtenstad.nl/zoeken/paarden

20 jaar VOVK -Anneke en Jef Rijsbergen-

Het is inmiddels al weer twintig jaar geleden dat VOVK is opgericht. Een 'jubileumjaar' om bij stil te staan en terug te blikken op de opzet en de doelen van die mensen die bij de oprichting betrokken waren, ook zijn uitgekomen. We zoeken in deze rubriek contact met de mensen van het eerste uur.

Linda Rijsbergen
27-11-1970 – 19-01-1993

Het is 19 januari 1993. Anneke en Jef Rijsbergen hebben drie kinderen, Linda (22), Joyce (20) en Marcel (13). Linda verkeert in een wat heftige periode. Ze heeft inmiddels zes jaar omgang met Bart, een beetje timide jongen die al vanaf zijn jeugd medicijnen moet innemen tegen depressies en regelmatig consult heeft bij het RIAGG. De relatie met haar vriend wordt deze winter almaar minder, ze ziet er geen groei meer in, eerder het tegendeel. Ze wil er definitief een punt achter zetten, en zeker nu ze kennis heeft gekregen aan een nieuwe vriend wil ze de zaak met Bart zo snel mogelijk afwickelen. Wanneer ze in een restaurantje afspreken wil hij per se naast haar zitten. Omdat Linda liever recht in zijn ogen wil kijken staat ze dat niet toe. Bart wordt daarop zo kwaad dat hij geld op tafel smijt en wegloupt. Buiten maakt hij voor het raam een 'kilbeweging' over zijn keel naar haar. Anneke en Jef waren al een tijdje niet gerust op de hele situatie. Na al die jaren heeft het gezin een redelijke band opgebouwd met de ouders van Bart. Bart had tegen zijn moeder gezegd dat hij in België een pistool zou gaan kopen om ze 'allebei' dood te schieten. Hij wilde Linda absoluut niet kwijt en als ze dan toch niets meer voor hem wilde betekenen dat zeker niet voor iemand anders, blijkt uit een schrijven van hem. Op de avond van de moord gaat Jef

uit zijn werk volgens afspraak langs Linda om haar op te halen na de boedelverdeling. Zij waren hiermee niet klaar, maar Linda wilde niet dat haar vader een vergadering liet schieten en zei: ik ben niet bang, ga maar, ik kom met de trein naar huis.

Maar Linda komt niet thuis en Anneke wordt steeds ongeruster waarop ze Jef bij de vergadering opbelt. Jef gaat direct naar huis en probeert daar het huis van Linda te bellen. Hij krijgt een rechercheur aan de lijn en deze mag of kan niets zeggen, wel geeft hij aan dat ze zich op het ergste moeten voorbereiden. Een uur later staan twee agenten voor hun deur met de fatale mededeling dat Linda dood is.

Na een vergeefse zelfmoordpoging hebben ze de dader in een hotel in Haarlem weten op te pakken. Na een slapeloze nacht worden Anneke en Jef gebeld of ze even bij de politie op het bureau in Den Haag langs kunnen komen om een verklaring te ondertekenen. Jef weigert naar Den Haag te gaan, hij vindt het een ongepaste houding van de politie. Uiteindelijk komt de politie naar het ouderlijk huis in Leiden. De setting is nou niet ideaal; vrienden van de familie en de begrafenisondernemer waren inmiddels al aangeschoven. Jef moet een conceptverklaring ondertekenen. Iets waar hij later spijt van heeft: 'achteraf kreeg ik de indruk dat het niet mijn verklaring was, er stonden hele stukken uit een ander proces-verbaal in!' Het is de eerste keer dat Anneke en Jef beseffen dat goede ondersteuning en hulp op zo'n moment zeer gewenst zouden zijn geweest!

Ze moeten er bij de politie zelf achteraan om meer duidelijkheid te krijgen. Over de juiste toedracht kon men namelijk niets zeggen. Via de nieuwsuitzending van Radio West komen zij er achter dat Linda is gewurgd. En pas in de rechtszaal krijgen ze meer te horen over onder andere de psyche van Bart. Overigens verloopt de rechtszaak wel snel, in een recordtijd is er een veroordeling: in januari opgepakt, in maart onderzocht, in mei de eerste zitting en in oktober al in hoger beroep. Bij de eerste uitspraak is de familie er niet bij. De OvJ had het voor een dergelijke formaliteit niet nodig gevonden dat ze daar bij zouden zijn. Op een eis van zes jaar en TBS wordt twee jaar vermoord en TBS opgelegd. Zowel de familie als de OvJ vindt dit een afgang.

Anneke, Yola de Groot en Jef bij de oprichting van de VOVK in april 1995

Intussen hebben ze steun gekregen van een medewerkster van Slachtofferhulp, mevrouw Yola de Groot. Die adviseert naar aanleiding van die uitspraak eens met de OvJ te gaan praten en dat blijkt te kunnen. Na dat overleg wordt er in beroep gegaan en Jef schrijft een brief naar de Raadsheren van het Gerechtshof. Spreekrecht was er toen nog niet en dit is een aanzetje. Uiteindelijk wordt het vier jaar voor doodslag en TBS. 'Misschien heeft die brief dan toch geholpen', merkt Jef op.

De 'beginjaren' hebben duidelijk hun sporen achtergelaten. Beiden hadden een hoge mate van concentratieverlies. Anneke kon zo maar uit onmacht een deel van het serviesgoed op de grond kwakken. Ze deed als herintreder de opleiding ziekenverzorging, een per cursist gesubsidieerd project. Ze moest ontslag nemen toen ze er niet verder mee kon. Later moest ze 'haar klas' overdoen, wat wederom een deceptie was, nu moest ze definitief afhaken; ontslag volgde en geen uitkering.

Jefs werkgever komt in een fusieproces; hij maakt dankbaar gebruik van een vervroegde vut. Ondanks dat ze daar op hebben ingeleverd heeft hij daar geen spijt van, hoewel hij volmondig aangeeft zeker tot zijn pensioen te hebben gewerkt als dat hele gedoe hun niet parten had gespeeld.

Jef en Anneke vragen zich kort na de moord op Linda af hoe andere nabestaanden het oppakken. Zij zijn toch niet de enige die zich in alle ellende een weg moeten zien te vinden? Door vragen en actie te blijven ondernemen stukje bij beetje informatie afdwingen? Dan is

er op TV is er een uitzending met Witteman. Er worden mensen geïnterviewd van wie hun kinderen vermoord zijn. De link is er en Jef tracht die mensen te traceren om iets te organiseren maar het draait op een fiasco uit. Yola gaat binnen Slachtofferhulp aan de gang. Zij inventariseert binnen de doelgroep en er worden contacten gelegd. Jef bijt zich, met Yola in de ondersteuning, volledig in het samenbrengen van deze groep 'behoeftegen' van ongeveer zes koppels. Een inmiddels oud-VOVK lid (Jan vd L.) is tevens lid van de Vlaamse Vereniging van Ouders van Vermoorde kinderen. Ter oriëntatie wordt er twee maal naar Leuven afgereisd. Slachtofferhulp biedt nog meer ondersteuning met de medewerking van Sandra Smid. Er wordt een welwillende notaris gevonden en op 25 april 1995 komt er een oprichtingsakte onder voorlopig voorzitterschap van Jef, penningmeester J. vd L. en Sandra Smid als secretaris.

De doelstelling is van het begin af aan duidelijk: het verenigen van lotgenoten, om met elkaar te kunnen delen en ervaringen uit te wisselen. Als tweede doelstelling wordt genoemd de erkenning van de problematiek die nabestaanden ondervinden. Die blijken zodanig groot te zijn dat men zich zonder meer slachtoffer voelt. Het wordt, kortom, een belangenvereniging voor ouders van een vermoord kind. Op zaterdag 28 oktober 1995 wordt in Zoetermeer de eerste bijeenkomst van ouders georganiseerd. In een klein zaaltje, prop vol met elf van de zestien uitgenodigde ouderkoppels, komen de verhalen los. Als Jef

daarvan stukken laat zien, glimmen zijn ogen nog van gepaste trots. Het is een indrukwekkende middag en unaniem wordt door de aanwezigen de start van de vereniging onderstreept. De kop is er af! De VOVK is een feit. Jef en Anneke kunnen opgelucht adem halen. Zij (en het bestuur) voorzien echt in een behoefte en Jef gaat verder met het specificeren/preciseren van wat wenselijk is en als problematiek wordt ervaren. Na een enkele omzwenning wordt uiteindelijk domicilie gekozen in de Kom te Leusden.

Nu, twintig jaar later is de dader van de moord op Linda al weer jaren vrij. Zijn TBS is vier maal verlengd. Slechts één maal bezoeken Anneke en Jef de zitting. Ook omdat ze een vermoeden hebben dat het nu wel eens de laatste keer zou kunnen zijn. Ze waren bijzonder vroeg in de rechtszaal. Een zaak die op dat moment kwam te vervallen vervroegde 'hun' zitting. Gelukkig waren ze er dus vroeg anders hadden ze waarschijnlijk niets meegekregen. Terwijl Anneke en Jef op de tribune zitten te wachten wordt Bart met zijn advocaat binnengeleid. Bart schrikt zich bij het zien van de Rijsbergens rot en smoest met zijn advocaat. Deze vraagt aan de rechter om de tribune te laten ontruimen waarop vijf minuten pauze wordt ingelast. Jef laat de President van de rechtbank weten dat hij zich niet laat verwijderen omdat het een openbare zitting is. Mocht de president alsnog daartoe besluiten dan zou hij hen (Anneke en Jef) dienen te laten wegslepen, zodat het ongetwijfeld de krant zou halen! De advocaat vangt gelukkig bot en de zaak wordt standaard afgewikkeld; de dader is weer vrij-man. Dit is de laatste keer dat Anneke en Jef zich met de moordenaar bezig houden. Anneke zegt dat ze nog een enkele keer contact heeft gehad met de moeder van Bart. Maar ook daar is geen behoefte meer aan. Ze hebben in de loop der jaren moeite genoeg om de rust in het gezin te laten wederkeren en de aandacht en de liefde naar hun twee kinderen over te brengen. Inmiddels is ook de haat verdwenen hoewel, zegt Anneke, 'ik het hem nooit vergeef!' 'Linda was twee-en-twintig jaar en inmiddels moeten we al weer bijna 22 jaar zonder haar!

Twintig jaar VOVK. Elf jaar lang blijft Jef actief in het bestuur in diverse functies. Hij kan zijn geesteskind niet eerder loslaten dan dat hij de zekerheid heeft dat het goed is. Wat er twintig jaar geleden allemaal nog niet was,

blijkt onder andere wel uit het bovenstaande verhaal. Inmiddels is er heel veel veranderd. Vaste familierechercheurs die als intermediair tussen de politie en de nabestaanden werken. Slachtofferhulp heeft zich geprofessionaliseerd in vooral de kwaliteit van gebiedsgebonden case-managers. En er is spreekrecht gekomen. Niet alleen natuurlijk door de bewuste brief van Jef naar die Raadsheren, maar toch, het was een zetje in die tijd om te komen tót. Lichaamsdelen die door het Forensisch Instituut voor onderzoek verwijderd moesten worden, werden nimmer meer begraven. De familie kreeg zo iets nooit te horen. Zo iets doet pijn als je dat later hoort. Ook voor dat soort zaken is inmiddels een protocol. Terugblikkend is Jef dan ook tevreden over datgene wat is bereikt.

VOVK *Onze vereniging streeft naar verbetering van onze positie als nabestaande of slachtoffer. Steeds meer is er, ook in de wet, aandacht voor nabestaanden. Hiervoor zijn we met regelmaat in gesprek met de ministeries van Veiligheid en Justitie en Buitenlandse Zaken. Ook met Slachtofferzorg van het Openbaar Ministerie, Slachtofferhulp Nederland, het Fonds Slachtofferhulp en met de politiek voeren we uitgebreide discussies over onderwerpen die ons raken.*

Voor de toekomst hoopt hij dat een verdere ontwikkeling naar één geheel, onder de Federatie, naar genoegen wordt uitgebouwd. Verder ziet hij de noodzaak in van een structurele afvaardiging in de Kamercommissie van Veiligheid en Justitie. En in de bijeenkomsten zou men ook wat meer accent kunnen leggen op de emotionele kant van de nabestaanden zoals bv aandacht voor de intimiteit tussen twee beschadigde karakters. Een tot nu toe onbesproken onderwerp.

Twintig jaar later! De VOVK mag Jef dankbaar zijn dat hij in de moeilijkste jaren van zijn leven een uitweg vond in zijn rouwverwerking door de dingen die niet klopten, of waar men in te kort schoot, aan te pakken. Niet aflatend, niet versagend maar met de kracht van een onverstoorbare stille storm.

Dank je Jef namens de hele VOVK!

Rien Verbiest

IEDER ZIJN MENING

Dag Wil,

Ook in onze briefwisseling kunnen we er niet omheen: we zitten in een jubileumjaar.

Jaarlijks verschijnen er massa's kalenders en zo is er ook de Coachingskalender. Voor die kalender schrijf ik elk jaar een stukje voor de achterkant van 6 februari, de sterfdag van Maaïke.

Dit jaar, maar dat is echt toevallig, schrijf ik over een werknemer die is uitgenodigd voor een jubileumviering: de directeur werd 50 jaar.

In mijn verhaaltje vertel ik over een droom en over de werkelijkheid. In zijn droom ziet die werknemer zich tussen al die feestgangers en voelt zich vreselijk opgelaten en verschrikkelijk alleen. Hij ziet er tegenop als tegen een berg om naar dat feest te moeten.

Maar in de werkelijkheid is die directeur de avond voor het feest bij hem thuis geweest en ze hebben samen gepraat en ook over het verlies: zijn dochter was jaren geleden vermoord. Dat gesprek, waarin volop ruimte was voor zijn verdriet, eindigde met een brok in beider keel. En juist door dat bezoek verheugde hij zich op de volgende dag.

Hier moest ik aan denken toen ik besepte dat het dit jaar al 20 jaar geleden is dat de VOVK is opgericht. Bij jaartallen flitst het altijd meteen door me heen: "Oh, toen leefde Maaïke nog!" Toen de VOVK werd opgericht leefden wij nog onbezorgd en wisten niet van het bestaan van die vereniging. Nog gebeurt het wanneer we zeggen dat we lid zijn van de 'Vereniging Ouders van een Vermoord Kind' dat er wordt gereageerd met: "O, is daar een vereniging voor?"

Nou ja, het is natuurlijk een vereniging waar niemand lid van hoopt te hoeven worden, maar wat is het goed dat zij er is.

Onze lieve kinderen vormen een eregalerij in elke Cocon, maar wat zou het ons allemaal niet waard zijn geweest als ze er niet hadden hoeven te staan!

Hartelijke groet,
Paul

Dag Paul,

Ja, die datums Paul, het blijven dagen waarop je weer heel dichtbij je kind bent. Waarop je je weer realiseert, och lief kind, wat heb je toch allemaal meegemaakt op die dag. En wat zou je dat graag allemaal willen terugdraaien, maar dat kan niet. Daar moeten we het mee doen.

Voor mij wordt de tijd gemarkeerd door het jaar 1996. Het leven is daarna voor mij niet meer hetzelfde gebleven.

Vandaag werden in het Herinneringscentrum Westerbork de namen genoemd van 102.000 Nederlandse slachtoffers van de Holocaust.

Het voorlezen duurt zes nachten en vijf dagen. De laatste naam wordt genoemd op 27 januari, de dag dat het 70 jaar geleden is dat Auschwitz werd bevrijd.

Indrukwekkende en troostrijke momenten voor de vele nabestaanden.

Wij, als nabestaanden van een vermoord kind weten hoe belangrijk het is, dat hun naam genoemd blijft worden.

Twintig jaar geleden was ik nog geen lid van de VOVK, had ik nog geen benul van het feit dat de vereniging werd opgericht. Niet wetende dat ik mij een jaar later zou aanmelden als ouder van een vermoord kind.

Ik vergelijk onze vereniging wel eens met de nabestaanden van de holocaust. Onze kinderen werden dan wel individueel vermoord, het resultaat en de gevoelens van woede en onmacht lijken dezelfde te zijn als die van de nabestaanden van de holocaust. Een lotgenoot zei eens tegen mij 'ik noem het mijn eigen individuele holocaust'. Zo voelde ik het ook.

Een reden om feest te vieren zal dit 20-jarig jubileum van de VOVK dan ook niet zijn.

Wel kunnen we vaststellen, dat door de VOVK veel zaken zijn bereikt waar de lotgenoten nu de vruchten van plukken. We zijn een zichtbare groep geworden, waar men niet zomaar meer omheen kan. En dat was twintig jaar geleden wel anders.

Hartelijke groet,
Wil

In november 1994 wordt er een jubileumblad van Slachtofferhulp uitgegeven: TOTAL LOS, jaargang 6, nummer 3 met daarin een interview met Anneke en Jef Rijsbergen en Yola de Groot. Yola loopt dan stage bij bureau Slachtofferhulp voor haar opleiding in het maatschappelijke werk. Slachtofferhulp zoekt op dat moment iemand binnen haar gelederen die hulp kan bieden aan een echtpaar dat geconfronteerd is met de moord op hun kind. Ofschoon Yola als verpleegkundige wel eens met het fenomeen dood te maken heeft gehad, is dit volkomen nieuw voor haar. Haar maatschappelijke betrokkenheid, maar vooral haar humane inslag zegt dat ze dit moet aanpakken. Er wordt contact gelegd en Yola kruipt in de huid van hulpverlener voor de dan getraumatiseerde familie Rijsbergen.

Yola de Groot (oud-vrijwilligster)

Yola is in 1993, 41 jaar oud en heeft Grieks-Cypriotische roots. Haar moeder is Nederlandse en heeft na een gevangenschap in een Jappenkamp in Indonesië, dat land na de oorlog moeten verlaten. Als au pair in Engeland leert zij haar man kennen, een Grieks Cyprioot en ze krijgen een zoon en een dochter (Yola). Als Yola twee maanden oud is vertrekt het prille gezin naar Cyprus alwaar Yola haar gehele jeugd zal verblijven. Als ze vijftien is overlijdt haar vader en kort daarna keert ze met haar moeder terug naar Nederland waar ze een opleiding als verpleegkundige volgt. Als ze hier haar man leert kennen blijft ze voorgoed in Nederland en komt zodoende later bij Slachtofferhulp terecht.

Tweeduizendvijftien; intussen zijn er heel wat jaren verstreken en ondanks dat Yola zich niet gelijk alle namen meer kan herinneren waarmee zij heeft samengewerkt, staat het eerste contact met Anneke en Jef Rijsbergen in 1993, haar voor altijd in het geheugen gegrift. ‘Ze hadden zo’n moeite met de zienswijze van doodslag in plaats van moord’, zegt Yola. ‘Juist ook omdat de ex-vriend van hun dochter Linda gezegd had dat ze er voor niemand meer hoefde te zijn wanneer ze er ook niet meer voor ‘hem’ zou zijn. Het moeilijkste was dat je zo moest zoeken naar de juiste mensen bij de politie. Ook contact leggen met een Officier van Justitie was in die tijd niet zo eenvoudig. Je werd vaak van de een naar de ander gestuurd. Jef wilde elke stap begrijpen en beïnvloeden en dat was best lastig omdat ik toen helemaal nog geen ervaring had met die processen. Dan was er ook nog het verschil in de verwerking van de mensen zelf; ze reageerden totaal anders op de gehele situatie’. Ze heeft naast de begeleiding van Anneke en Jef uiteraard ook het ontstaan van de vereniging nog goed op het netvlies. Snel drong de vraag zich op van hoe gaat dit nu bij anderen die dit overkomt. Hoeveel nabestaanden vechten in hun onmacht tegen deze zaken. Binnen Slachtofferhulp ben ik gaan inventariseren wie als slachtoffer voor deze doelgroep in aanmerking zou kunnen komen. Die zijn we gaan benaderen met in het achterhoofd het idee dat het toch mooi zou zijn om hier iets structureels omheen te organiseren’.

Ze herinnert zich nog goed de eerste bijeenkomst van deze mensen in Zoetermeer. ‘Allemaal mensen met een luisterend oor naar elkaar en die ook wisten wat men bedoelde met verdriet en pijn’, zegt Yola. ‘Zo veel leed bij elkaar was voor mij verschrikkelijk en ik voelde het dan ook als mijn taak om hier zo veel mogelijk bij te helpen. Iedereen bij die bijeenkomst in de volle vergaderzaal had ook de behoefte om zich te verenigen. Slachtofferhulp bood daarop verdere ondersteuning aan van Sandra Wild die meer juridisch onderlegd was. We zijn daar eigenlijk wel lang mee bezig geweest; moest het een Stichting worden of een vereniging? Iemand kende een notaris die belangeloos zijn medewerking gaf om dit notarieel te bekrachtigen. We zijn met zijn allen bij de ondertekening van die akte geweest en hebben

daar een wijntje op gedronken. De VOVK was een feit en we kwamen al vrij snel in Leusden terecht. In het begin hebben Sandra en ik de begeleiding van de ouders gedaan, toen er steeds meer kwamen moesten we ons opsplitsen in twee groepen. Weer later kwamen er andere vrijwilligers bij’.

“@#!% **\$#%#@” ... Cypriotische commando’s schallen ineens uit Yola’s mond als haar kat op tafel is gesprongen en mijn toetsenbord met zijn poten uitprobeert! De plotselinge vurige passie van deze vriendelijke vrouw is een verrassende maar welkome onderbreking en geeft tijd voor een kop koffie.

Op mijn vraag of Yola een sprekend voorbeeld voor ogen heeft of iets wat erger is dan erg, zegt ze: ‘het is en was allemaal erg. Vreselijk toch om je kind te verliezen. Ik heb zelf drie kinderen maar moet daar toch niet aan denken. Weet je, er is een dader...iemand heeft het op zijn geweten. Als je een kind verliest ten gevolge van bijvoorbeeld een verkeersongeval waarbij de chauffeur dronken is of er van roekeloos gedrag sprake is, is het wat mij betreft ook net zo erg. Je hebt nou eenmaal de verantwoording om elkaar niet naar het leven te staan. Daar kun je toch ook niet met een summiere taakstraf op reageren?’

[Ten tijde van het interview is deze materie in de media aan de orde]

Dat vind ik ook gelijk aan moord. Het is allemaal even erg. Ja, misschien is het meest sprekend wel het voorbeeld van dat het je enig kind betreft. Daarbij dan het besef komend dat je ook geen kleinkinderen zult krijgen, dat het dus echt ophoudt, dat het echt het laatste was wat je had. Verschrikkelijk vind ik dat’.

‘In die zin vond ik het zwaar werk; al die verhalen van die ouders met ieder zijn eigen ellende. Dat daar haat bijkomt is logisch, haatgevoelens zijn menselijke gevoelens en het hoort bij het verwerken. Voor de gezamenlijke bijeenkomsten kwamen we als vrijwilligers al bij elkaar. Specifieke ‘gevallen’ bespreken en of thema’s benoemen waar we ons de komende tijd in zouden verdiepen. De nieuwe slachtoffers in een intakegesprek opvangen. Hoe ga je met het gemis van je dierbare kind in de Kersttijd om en wil je een altaartje voor je kind en hoe doe je dat dan? Gelukkig weet je dat ook in je gevoel af te schermen. In de verpleging was dat ook zo: je kunt niet alle

leed van die mensen mee naar huis nemen. Je leert een soort muurtje op te bouwen, anders ga je er aan onder door en kun je niets meer voor ze betekenen. En het heeft daarentegen ook zijn mooie kanten, zo hebben we fijne bijeenkomsten gehad met de broers en zussen. Zelfs de hele kleintjes zijn aan bod gekomen met tekenen en boetseren, heel leuk was dat! Ik heb het van het begin af aan een eer gevonden hier aan mee te kunnen en mogen werken’.

In 2007 wordt Yola geopereerd aan haar rug waar ze al jaren veel last van ondervindt. Haar onderste ruggenwervels worden vastgezet en ze moet een half jaar op bed blijven liggen om te herstellen. Tussendoor hooguit een stukje lopen en dan weer liggen. Toch gaat die periode haar niet slecht af. Ze kan zich aardig vermaken en alleen de afhankelijkheid van anderen, op sommige momenten, is een ergernis voor haar. Ze zou na het herstellen weer bij de VOVK aansluiten maar merkt dat een autorit van een uur naar Leusden teveel van het goede is. Ze moet afhaken en zegt ‘vanaf 1993 er mee bezig te zijn geweest is ook wel mooi toch? Al ken ik de namen niet meer, ik herinner me alle mensen nog die ik heb begeleid. Hun verhalen blijven nog in mijn herinnering’.

Als ik afscheid neem van Yola biedt ze me aan even met de auto weg te brengen omdat het is gaan regenen. Ik sla het af, het is mijn eer te na en ik vind in de buitenlucht lopen ondanks regen niet erg. Niet wetende dat ik door een striemende regen en keiharde wind even later kletsnat zal worden. Lopend onder de bij regelmaat omhoogslaande paraplu denk ik aan het zonnige Cyprus en zijn zonnige humane vrijwilligster: Yola, de beroepsvrijwilligster, dank je!

Rien Verbiest

Verdriet en vreugde

*"Vreugde, dat is een vogel, zei een Chinees wijsgeer,
want hoe sterker hij is, hoe verder hij vliegt.
Verdriet, dat is een boom, want hoe hoger hij is, hoe dieper hij wortelt.
De mens is de aarde; diep in hem wortelt het verdriet en de vreugde ziet hij wegvliegen"*

Esoterische landschappen, p.45, gedichten van Aryiris Chionis

Als Anneke en Jef Rijsbergen samen met Yola de Groot en andere nabestaanden steeds meer de idee krijgen om een vereniging op te richten, blijkt de behoefte aan juridische ondersteuning. Het is dan inmiddels 1994 wanneer Sandra Smid werkzaam is bij Slachtofferhulp en gevraagd wordt om haar steentje bij te dragen.

Sandra Smid (oud-vrijwilligster)

Sandra had na twee jaar studie maatschappelijk werker-HBO genoeg van die studierichting en maakt een radicale ommezwaai naar de juridische kant. In 1993 studeert ze in Leiden af in de Rechtswetenschappen en merkt ze dat in die jaren de juridische wereld niet direct zit te wachten op een jonge juriste. Slachtofferhulp maakt wel dankbaar gebruik van haar specialisme en zodoende komt Sandra in contact met de hulpverleningswereld waar ze interne trainingen volgt op dat vlak. Zo leert ze Yola de Groot kennen die als maatschappelijk werkster onder andere Anneke en Jef Rijsbergen begeleidt. Ze hoort van Yola over de zoekende bewegingen van nabestaanden die zich meer zouden willen verenigen en ze gaat er in mee. Sandra herinnert zich die tijd nog goed en kan de oprichting nog voor de geest halen. Verschillende keren komen betrokkenen bij elkaar thuis om de behoeftes en de mogelijkheden te bespreken. Al met al heeft het wel ruim een jaartje geduurd eer de vereniging tot aan de noodzakelijke statuten vorm hadden gekregen. En toen met zijn allen naar de notaris in Noordwijk, Jef Rijsbergen als voorzitter, Jan van de Langenberg als penningmeester en Sandra als secretaris. Voordat ze er goed en wel erg in heeft zit ze

als jurist met kop en schouders in het –eerder door haar te soft bevonden- maatschappelijk werk.

Men komt uiteindelijk qua huisvesting in Leusden terecht en Yola blijkt het in haar eentje niet aan te kunnen. De groep mensen is te groot om door één persoon begeleid te worden en zodoende wordt van Sandra dankbaar gebruik gemaakt. Ze weet nog dat ze de eerste avond na een bijeenkomst geheel uitgeput was. Sandra vertelt ‘eerst een rondje voorstellen en dan komen al de verhalen van die mensen los. De ene gebeurtenis is nog wreder dan de ander en de emoties die daarbij loskomen, ongelooflijk’. Vanuit haar interesse blijft vooral de onvrede hangen van de nabestaanden over hun slechte ervaringen met politie en vooral het Openbaar Ministerie. Het was vaak stuitend voor Sandra te horen hoe slecht de informatievoorziening was en hoe versnipperd en verschillend de arrondissementen onderling handelden. Het maakte in die tijd heel veel uit welke Officier van Justitie je had en of hij er een beetje interesse in had. Men vond het gedoe van nabestaanden in die tijd maar ballast. Alles draaide om de verdachte. Het recht op een informatiegesprek was slechts een formaliteit en gereduceerd tot een paar ‘verplichte’ minuten. Er waren heel veel irritaties en die kwamen dan ook op de agenda als aandachtspunten voor de VOVK als vereniging voor het behartigen van de belangen. ‘Het was heel veel pionierswerk’ zegt Sandra. Indertijd stuurde het hoofdbureau van Slachtofferhulp in Utrecht de regiobureaus uit den lande niet strak aan. Vanuit de regio’s –in dit geval Leiden waar Sandra werkte- kon men een behoorlijke mate van zelfverantwoordelijkheid nemen en naar eigen goeddunken handelen. Later is dat meer in overeenstemming met wetgeving en regelingen uitgerold. Er zijn overal protocollen voor ontwikkeld en de mandatering is verder uitgewerkt, toen moest je maar doen wat je goed leek. ‘Maar het was wel een mooie en spannende tijd!’

Intussen heeft Sandra haar eigen bureau **Advocatuur Smid** in Losser en heeft zich gespecialiseerd in de aandachtsgebieden strafrecht, letselschade en arbeidsrecht. Tevens mag zij zich na met goed gevolg een erkende mediation opleiding te hebben afgerond Mediator noemen. Als ik haar voorhoud dat ze

25 april 1995, het ondertekenen van de oprichtingsakte door Jeff Rijsbergen, voorzitter, Sandra Smid, secretaris en Jan van de Langenberg, penningmeester en staande achter hun de notaris.

nu aan de andere kant van de medaille werkt door het op te nemen voor 'daders', weet Sandra die stelling te pareren.

'Ten eerste, zegt Sandra, 'zag ik me dat werk geen vijftig jaar doen. Ik houd meer van werk dat resultaat op moet leveren en maatschappelijk werk is waardevol maar heeft vaak ook iets softs in zich. Als ik nu voor een zitting sta moet ik concreet met zaken komen en ergens naar toe werken. Bovendien heb ik empathie bij die mensen. Het is mijn werk die mensen te verdedigen en ik geloof in ons rechtssysteem. Hun zaak wordt deel van mij. Ik zou dit werk niet kunnen doen wanneer ik me er niet bij betrokken zou voelen. Stel dat ik een zaak zou hebben waarbij er sprake is van het plegen van een zeer ernstig misdrijf. Dan nog steeds heeft die persoon zijn rechten. Naast het onrecht van wat die persoon eventueel gedaan zou hebben, betreft het toch gewoon een mens met al zijn minnen en plussen. Het belang van het recht staat dan voorop. In dat voorbeeld kan ik ook zaken aanhalen binnen het jeugdstrafrecht; ook die doe ik. Dan kijk ik echt naar het belang van het kind en dat kan wel eens anders zijn dat wat jeugdzorg of de voogdij voor heeft'.

Als we later spreken over wraak en vergelding heeft Sandra eveneens een mening. 'Er is hier een groot verschil met Amerika. Daar hebben ze ingekaderde minimum tot maximum straffen. Wij kennen geen vooraf gestelde minimum straf. De rechter hier kan, alle omstandigheden afwegende, een eigen strafmaat opleggen. En dat is maar goed ook. Ook al pakt een straf wel eens laag uit naar het gevoel van de nabestaanden. Men moet zich daar niet mee (willen) inlaten. Als slachtoffer

voelt geen enkele straf als voldoende voor vergelding, voor bevrediging. Natuurlijk niet, het verlies wordt door de strafmaat niet gecompenseerd. Dus meepraten over een strafmaat moet men nooit willen. Dat zal nooit méér bevrediging gaan geven'.

Als ik op weg naar huis in de trein zit, denk ik na over haar laatste redenering die er met passie is uitgekomen. Afgezien van mijn mening in dezen denk ik "een persoon die zich met ziel en zaligheid heeft ingezet voor het belang van ons nabestaanden! Phoe, dat is niet niks." Ik zie haar, denkbeeldig, zich met een gelijke instelling inzetten voor dat wat als 'recht' gezien wordt. Iemand die beide kanten van de te verdedigen medaille kent. Dat mag zij zeggen, denk ik dan en misschien is in deze het 'laten' beter dan 'willen'. Een welgemeend advies vanuit de advocatuur. Bedankt Sandra.

Rien Verbiest

Gedachtenis

*Ze zeggen zoveel, dat het went.
Dat de tijd een helende mantel is.
Zoveel dat het overgaat als griep,
vervaagt in het stof van de dagen.
Maar het blijft hangen als mist op mijn haar.
Ik overwinter in verdriet
om hoe het was, had kunnen zijn.
Jij bloeit liever dan ooit voordien?
met nog zachtere kleuren van leven,
hoewel ze zeggen dat het niet mag.*

*Ze zeggen zoveel.
Of liever nog niets.
En dat went nooit.*

Mark Naessens

WIJ HERDENKEN IN APRIL, MEI EN JUNI 2015

<i>Arco-Jan Loonen</i>	* 04-04-1972	† 15-08-1997
<i>Frans Harks</i>	* 05-04-1959	† 21-11-2011
<i>Ron Schuurman</i>	* 12-04-1977	† 07-05-2011
<i>Jason Schaap</i>	* 14-04-2009	† 16-06-2009
<i>Rik Vrolijk</i>	* 18-04-1965	† 01-07-1999
<i>Bert Meester</i>	* 20-04-1962	† 22-04-2000
<i>Gijs Janssen</i>	* 21-04-1989	† 24-01-1997
<i>Alex Walkier</i>	* 30-04-1969	† 10-07-2001
<i>Anne de Ruijter de Wildt</i>	* 05-05-1978	† 01-05-1997
<i>Joes Kloppenburg</i>	* 07-05-1970	† 17-08-1996
<i>Martijn van Oss</i>	* 07-05-1983	† 28-12-2008
<i>Bas de Lang</i>	* 07-05-1985	† 24-09-2008
<i>Patrick van der Bolt</i>	* 11-05-1966	† 26-12-2002
<i>Niels Kooistra</i>	* 11-05-1980	† 15-08-2008
<i>Marlies van der Kouwe</i>	* 11-05-1984	† 21-09-2008
<i>Jannes G. Tillema</i>	* 13-05-1956	† 03-02-2010
<i>Monique Cabenda</i>	* 14-05-1967	† 10-01-2003
<i>Milan de Groot</i>	* 14-05-1988	† 04-03-2006
<i>Barbra de Jong</i>	* 17-05-1973	† 12-09-2002
<i>Ashana Wahl</i>	* 17-05-1993	† 09-12-2011
<i>Jolanda Horvers</i>	* 20-05-1969	† 20-02-2002
<i>Silvia Voss</i>	* 20-05-1968	† 10-12-2004
<i>Katja Suringa</i>	* 28-05-1975	† 22-02-2001
<i>Regina van Vugt</i>	* 28-05-1978	† 27-11-2001
<i>Edwina I. Pantophlet</i>	* 03-06-1981	† 05-07-2008
<i>Robiënna C.C. Reboe</i>	* 03-06-1996	† 28-05-2009
<i>Marcia Wijnen</i>	* 06-06-1974	† 23-06-1995
<i>Jessica Lavèn</i>	* 17-06-1980	† 27-07-1991
<i>Sybine Jansons</i>	* 19-06-1985	† tussen 19-01 en 24-02-1999
<i>Nadine Beemsterboer</i>	* 22-06-1986	† 02-12-2006
<i>Edward Maat</i>	* 23-06-1974	† 07-09-2011
<i>Wendy Roet</i>	* 26-06-1974	† 28-09-1995
<i>Elif Yavuz</i>	* 30-06-1980	† 21-09-2013
<i>Ross Langdon</i>	* 23-05-1980	† 21-09-2013
<i>Alicia Langdon</i>		† 21-09-2013

Arco-Jan Loonen

Frans Harks

Ron Schuurman

Jason Schaap

Bert Meester

Rik Vrolijk

Gijs Janssen

Alex Walkier

Anne de Ruijter de Wildt

Joes Kloppenburg

Martijn van Oss

Bas de Lang

Patrick van der Bolt

Niels Kooistra

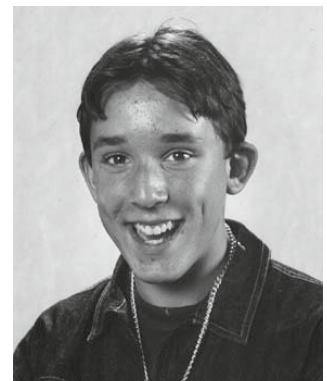
Marlies van der Kouwe

Jannes G. Tillema

Monique Cabenda

Milan de Groot

Barbra de Jong

Ashana Wahl

Jolanda Horvers

Silvia Voss

Katja Suringa

Regina van Vugt

Edwina I. Pantophlet

Robiënna C.C. Reboe

Marcia Wijnen

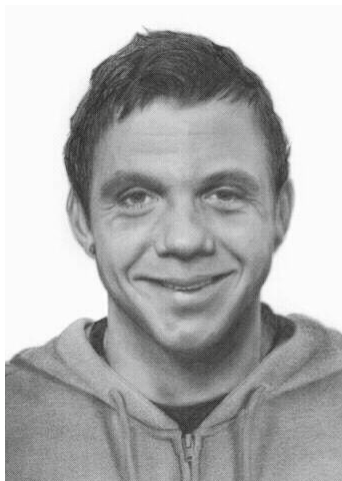
Jessica Lavèn

Sybine Jansons

Nadine Beemsterboer

Edward Maat

Wendy Roet

Ross Langdon en Elif Yavuz

Alicia Langdon

HET ALTAARTJE van.....

Linda Rijsbergen Wij spreken liever over een herdenkingsplek voor Linda. Het is een prominente plek in onze huiskamer. Deze bestaat uit twee delen: boven hangt een

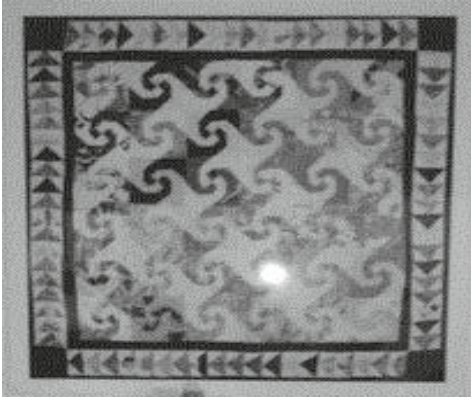

foto van de quilt “Verbondenheid” , waarin niet alleen de kleding van Linda is verwerkt, maar ook die van andere kinderen van ouders van de VOVK uit de begintijd van de VOVK. Ze is gemaakt door Frida Roorda met hulp van enkele ouders uit de VOVK.

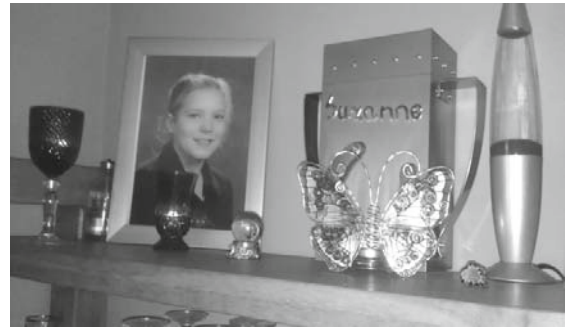
Op de side-table ontbreekt natuurlijk de foto van Linda niet. De foto is enkele maanden voor haar dood genomen. Je kan aan haar gezicht zien, dat zij toentertijd niet meer zo gelukkig was. Daar steken wij regelmatig een kaarsje of waxinelichtje bij aan.

Bij de foto staat op een glasplaatje het gedicht “Waarom”. Daarnaast staat het beeldje van een bronzen vrouw dat voorstelt een gat in het lijf van een moeder die haar kind mist met het gevoel van pijn. Dit beeldje is gemaakt door Linda de Geus.

Wij missen Linda nog elke dag!

Anneke en Jef Rijsbergen

Suzanne Wisman

Dit is mijn Suus haar altaartje. Het is de plaats waar haar urn staat, de rustplaats van haar as. Daarbij haar laatste (school)foto die we ook bij haar kist hebben geplaatst. Hier sta ik dan als ik haar heel erg mis, als ik verdrietig ben en kan haar dan aankijken. Het is ook zo onwerkelijk, een altaartje voor je vermoorde kind. Maar ik heb die plek, de verdrietigste plek in mijn huis, nodig. Het is wel de plek waar Suzanne is. De enige plek waar ik haar vinden kan. Ik mis je zo Suus!

Natasja Olinga

Ween niet (gedicht)

De dood is niets.

Ik ben slechts naar de andere kant.

Ik ben mezelf, jij bent jezelf.

Wat wij voor elkaar waren,

Dat zijn we nog altijd.

Noem me zoals je me steeds genoemd hebt.

Spreek tegen me zoals weleer.

Op dezelfde toon,

Niet plechtig,

Niet triest.

Lach om wat ons samen heeft doen lachen.

Denk aan mij, bid met mij.

Spreek mijn naam uit thuis,

Zoals je altijd al gedaan hebt,

Zonder hem te benadrukken,

zonder droefheid.

Het leven is wat het altijd is geweest.

De draad is niet gebroken.

Waarom zou ik uit je gedachten zijn?

Omdat je me niet meer ziet?

Nee, ik ben niet ver.

Juist aan de andere kant van de weg.

Zie je, alles is goed.

Je zult mijn hart opnieuw ontdekken,

En er de tederheid terugvinden.

Dus droog je tranen

En ween niet,

Als je van me houdt.

Sint Augustinus 345-430

20 jaar VOVK

-Sjaan en Jan van de Langenberg-

In mijn zoektocht naar mensen van het eerste uur, kom ik al snel terecht bij de familie van de Langenberg. Ondanks dat ze al jaren geen meer lid zijn van de VOVK heeft Jan bij de opstart van de vereniging zeker zijn steentje bijgedragen. Ik vind het inmiddels bejaarde echtpaar terug in een mooi verzorgingstehuis.

Sjaan en Jan van de Langenberg kiezen er indertijd bewust voor om het maar bij één kind te houden. Sjaan vertelt: 'ik hoopte zo dat het een meisje zou worden want bij een meisje had ik de idee dat die aanhankelijker aan me zou zijn dan een jongen. Ik zag me al winkelen en tuttelen samen'. Vooral gelukkig voor Sjaan, wordt het ook een meisje: Wil (1963).

Als Wil 25 jaar is trouwt ze met Ties. Jan heeft eigenlijk al zo zijn bedenkingen. Hij had het al in de gaten dat Ties niet het zweet op zijn rug zou krijgen van het werken. Ze betrekken samen een flatwoning en Wil heeft een goede baan als plaatsvervangend rayonmanager van het Postkantoor. Zo op het oog gaat het prima met het jonge stel. Sjaan en Jan vinden het een feest als het stel bij de ouders langs komt. Ook als Wil haar ouders alleen bezoekt lijkt het allemaal rozengeur en maneschijn. Ondanks dat Jans gevoel er niet beter op wordt. Tot twee keer toe bezorgt hij Ties een baantje. Jan is offsetdrukker en kent de drukkerswereld in de omgeving van Den Bosch goed. Als Ties bij een tweede baan een jaarcontract aangeboden krijgt en toch binnen de kortste keren wordt ontslagen, worden Jans gedachten er niet beter op. Het kan niet anders dan dat die

rolverdeling bij Wil zwaar op de maag moet hebben gelegen. 'Als je hem zag en sprak, dacht je met de directeur zelf van doen te hebben. Keurig in het pak met stropdas om, maar werken, ho maar', zegt Jan.

Op de morgen van 30 mei van 1989 ziet een buurvrouw van Wil de flatdeur openstaan en roept ze haar naam. Omdat er niet wordt gereageerd gaat ze naar binnen en ziet Wil op de grond liggen. Ze belt de ambulancedienst en stuurt iemand naar het ouderlijk huis van Wil. Jan wordt die morgen in het ziekenhuis ontslagen van een hart-opname. Als Sjaan hoort dat Wil 'niet goed geworden is' spoedt ze zich naar de flatwoning waar dan al wat meer omstanders zijn. Ze vindt Wil roerloos op de grond en denkt 'er moet snel hulp komen'. Omdat de deur open stond en haar dochter zo koud aanvoelt zegt ze nog 'doe de deur toch dicht ze heeft het zo koud'. Als de ambulancebroeders zich even later om Wil bekommeren hoopt ze dat het allemaal zal meevallen. Ze beseft eigenlijk niet wat de broeder bedoelt als hij haar een hand geeft en condoleert met het verlies van haar dochter.

'Ik mocht ze die dag niet eens meer zien', zegt Jan. Van de politie hoorden ze dat er kennelijk toch wel huwelijksproblemen waren. Het blijkt dat Ties, Wil, die de avond ervoor laat van haar werk thuis kwam, vrijwel direct gewurgd heeft. Hij is daarna weggevlucht. Zoals men haar 's morgens vond, heeft ze dus een hele nacht met open deur daar gelegen. Verder krijgen Sjaan en Jan weinig of niets te horen. Van de OvJ komt er zelfs een verzoek om weg te blijven van de zitting. Dat gaat toch alleen maar over de dader en jullie zijn maar vader en moeder van het slachtoffer, wordt hen gezegd.

Het verdriet voor Sjaan en Jan is heel zwaar. Samen moeten ze de strijd aangaan. Jan is al in de WAO en heeft dus maatschappelijk geen uitlaatklep. Sjaan kan niet meer praten, elk gesprek, elk woord smooit in haar opgezette keel. Het stel krijgt contact met nabestaanden van de Vlaamse Vereniging. Vele malen bezoeken zij de bijeenkomsten in België totdat ze door bureau slachtofferhulp van Den Bosch worden verwittigd dat er ook in Nederland behoefte bestaat aan een dergelijke opzet. Zo komen ze in contact met Jef van Rijsbergen en Yola de Groot en Sandra Smid. Sjaan en Jan hebben een heel goed gevoel bij de oprichting

van de vereniging. De bijeenkomsten vinden ze een succes. De eerste keer waren ze in Zoetermeer, daarna zijn ze bij de Protestantse Kerk in Leusden terecht gekomen. Sjaan staat met een iemand van de kerk en mevr. Wijnen (een ander lid van de VOVK) achter de balie. Jan is penningmeester en herinnert zich de eerste financiële zorgen nog als de dag van gisteren. 'In Leusden hoefden we niets voor de ruimte te betalen maar omdat er steeds meer mensen kwamen, wel de koffie. Het stoort Jan dat sommigen onder de bijdrage van 1,- gulden voor de koffie, uit wilden komen. Dan wordt er een bijeenkomst georganiseerd in een horeca aangelegenheid en men moet opgeven hoeveel deelnemers er komen. Jan regelt het een en ander en schiet in de stress als blijkt dat er een aantal mensen niet komen opdagen waardoor er geen kosten doorberekend kunnen worden.

De bijeenkomsten in Gent (België) zijn op de vrijdagavond, waardoor de Langenbergs pas 's nachts thuis komen. Menige zaterdagmorgen moeten ze ook nog naar Leusden en het wordt ze wel wat zwaar. De groeistuiptjes van de VOVK hebben zo zijn weerslag op Jan. Daar waar hij belangeloos zijn inbreng heeft gegeven voor het oprichten de vereniging, bekruipt hem het gevoel dat men liever voor andere mensen kiest. Jan zegt 'uiteraard moeten er goede mensen zijn om te besturen, ik heb altijd mijn best gedaan en als er betere zijn, moeten ze dat zeggen'. Als er op een hele warme zaterdag in Amersfoort een vergadering is, besluit Jan op het laatste moment alsnog daar naar toe te gaan. Hij werd eigenlijk als hartpatiënt op zo'n dag niet verwacht. Op die vergadering denkt Jan dat er achter zijn rug om dingen zijn voorbereid die hij niet weet. Het ergert hem wederom en zijn hartspecialist geeft hem de verplichting 'de boel even te laten' en voorlopig rust te nemen. Na een paar weken besluit hij zijn portfeuille ter beschikking te stellen. Ergnissen, hart-perikelen, het reizen; het is genoeg zo, vinden de Langenbergs en ze trekken zich terug uit de VOVK.

Na zoveel jaren is de rugzak van zowel Sjaan als die van Jan niet lichter geworden. Sjaan zegt 'we hebben nu helemaal niets meer, het was onze enige dochter. Het is gewoon over'. Jan zegt, 'elk jaar wordt je rugzak ietsje groter maar het grootste deel, dat van onze dochter voelt nog even zwaar. Voor ons hoeven de wintermaanden van oktober tot en met januari

niet. Het is alsof het uitgestorven maanden zijn en we zien dan ook helemaal niemand!' Zowel op het 'altaartje', als aan de wanden van de kamer en de slaapkamer, is er een foto te zien van Wil, een mooie jonge vrouw, hun dochter.

Als ik hun vraag of er nog een geloof is wat ze steunt, komt er nog een aardig vervolg aan het gesprek. Beiden zijn heel katholiek opgevoed. Glimlachend vertelt Jan dat wanneer zijn ouders weg wilden gaan en hij met zijn Sjaan thuis was, ze eerst de deur uit werden gewerkt. Met zijn tweetjes, alleen, dat was onmogelijk. Tot aan de dood van Wil had het geloof nog zijn normale betekenis voor hen, daarna is dat verdwenen. Geen enkele geestelijke heeft zich laten zien of horen. De laatste vijf jaar van zijn werkbare leven heeft Jan leiding gegeven aan de drukkerij van een naburig klooster. Als er eentje dood ging, zeiden ze: 'we krijgen weer verse broodjes', vertelt Jan geanimeerd. Naar zijn idee hadden ze maar weinig met elkaar op. Er was één collega-broeder, die een meer dan collegiale band had met de familie. Die man kwam één vrijdag (de sterfdag van Wil) in de maand op bezoek en daar hadden ze veel steun aan. Toen hij ziekelijk werd, hebben zij hem maandelijks bezocht. Hij was een verwoed filatelist en had ook een heel bijzondere verzameling prentbriefkaarten. Op een gegeven moment was zijn gezondheid zodanig dat hij verzorgd diende te worden. Hij uitte de wens dat hij graag bij 'de nonnen' onder gebracht zou worden. In het nonnenklooster was een bouwlaag waar kamers voor de verzorging van oudere geestelijken werden aangeboden. De abt was daar niet erg content mee, maar heeft uiteindelijk ingestemd. Het resultaat was wel dat –buiten medeweten van onze vriend– zijn hele unieke verzameling (markt-waarde 32.000 gulden) voor slechts 15.000 gulden werd verkocht. Zijn verblijf bij de nonnen moest immers bekostigd worden! Hij was daar zo verdrietig over en dan heb je je hele leven aan het klooster gewijd. Neen zegt Jan, wij hebben niets meer met het geloof.

Als Sjaan en Jan mij uitlaten, zegt Jan nog grijnzend: er zaten nog 4200 gulden in de kas toen ik wegging, hopelijk zitten die er nog in? En Sjaan drukt me op het hart om iedereen de hartelijke groeten te doen. Het blijven zeer bewogen mensen, zeker: dank je Sjaan en Jan.

Rien Verbiest

Boris Ottokar Dittrich (1955)

Sommigen van ons weten het nog: Boris Dittrich heeft in het begin erg veel voor ons gedaan! Een reden voor mij om de heer Dittrich op te sporen en een interview met hem te regelen. En dat is gelukt!

Op mijn vraag hoe en waarom het eerste contact met de VOVK tot stand is gekomen, vertelt de heer Dittrich:

“Ik was voordat ik in 1994 in de Tweede Kamer werd gekozen, strafrechter in Alkmaar. Daar had ik een aantal malen te maken met zaken die een zeer diepe indruk op mij hebben gemaakt. Ik noem daarbij de verdwijning van Cheryl Morriën (1986) en de moord op Jessica Lavèn (1991). Bij aanvang van het Kamerlidmaatschap zat dat dus al in mijn hoofd en vond ik het belangrijk om onder andere de rol van slachtoffers en nabestaanden te versterken. Die hadden anno 1994/1995 nog helemaal geen betekenis in het strafproces en daar had ik in interviews over uitgeweid. Leden van uw vereniging zijn indertijd bij mij op bezoek geweest en we hebben een lijstje met punten doorgenomen waarvan men vond dat het van belang was. We hebben samen gekeken hoe ik als volksvertegenwoordiger die wensen kon verwerken en zorgen dat het in wet- en regelgeving verder tot stand zou kunnen komen.”

“In Nederland kun je als Kamerlid kwesties die je belangrijk vindt aan de betreffende minister voorleggen. Als deze er zich in weet te vinden kan dat tot een wetsvoorstel leiden. Indien hij of zij daar geen tijd voor vrij wenst te maken of het belang er niet van onderkent, dan ligt het

aan het Kamerlid of die het er bij laat zitten of nog zelf initiatieven wil nemen. Het kostte me toen veel tijd en energie, maar voor een aantal dingen heb ik me ingespannen, onder andere voor het spreekrecht, het opheffen van de verjaringstermijn bij moord, de cold-cases teams en een forse uitbreiding van de DNA-wetgeving. Men vond toen DNA nog erg eng en onzin. Ik weet nog de discussie met minister Korthals die DNA-wetgeving niet wilde verruimen. Er diende wel tegenkracht te worden gemobiliseerd; in die tijd heb ik veel contact gehad met de VOVK. Leden van de VOVK zijn ook in de kamer bij de behandeling van die zaken geweest.”

Hebben uw huidige werkzaamheden wederom met slachtoffers te maken?

“Ik werk sinds 2007 als Advocacy Director voor de mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch. Dit is de een na grootste mensenrechtenorganisatie met een bereik over 90 landen. Ik heb eerst zes jaar in New York gezeten maar omdat ik graag terug naar Europa wilde, heb ik nu domicilie in Berlijn. Dit werk brengt mij over de hele wereld en ik heb vaak te maken met misdrijven en dientengevolge slachtoffers. Voordat ik met regeringsvertegenwoordigers spreek, leg ik eerst contacten met de samenleving. Ik wil van betrokkenen weten welke problemen zij ondervinden. Als ik daarna met politici spreek over bepaalde kwesties, krijg ik bij voorbaat te horen dat bij hen alles goed geregeld is. Indien bepaalde zaken worden ontkend, kan ik aanvoeren dat ik reeds andere geluiden heb vernomen. Een dergelijke ontkenning gebeurt regelmatig.”

“Ik ben, wat men noemt, gespecialiseerd in mensenrechten voor LHBT-ers (lesbiennes, Homo’s, Biseksuelen en Transgenders). Heel wat van zaken die spelen gaan over slachtoffers van geweldsdelicten. Vaak worden mensen vanwege hun seksuele geaardheid in elkaar geslagen en/of vermoord. Dan spreek ik met die slachtoffers of in het ergste geval met hun nabestaanden. Het gaat mij er om wat er voor die mensen is gedaan, wat de politie daarop heeft uitgericht en wat de overheid hierin doet. Ik kijk in welke mate deze doelgroep wordt beschermd.

“In een aantal landen, zoals bijvoorbeeld in Kirgizië, wordt de politie sterk onderbetaald. Dat kan een reden zijn om homoseksuele

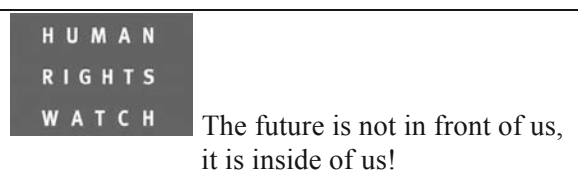
mannen af te persen. Indien ze getrouwd zijn worden ze gehanteerd door de bedreiging hun vrouw van de homoseksuele activiteiten op de hoogte te stellen. Dat soort gesprekken heb ik regelmatig. Human Rights Watch rapporteert dit aan de betreffende regeringen en de VN. Zo proberen we dit soort schending van mensenrechten te doen stoppen.”

“Ik hoor de meest schrijnende verhalen. Ik kan me goed voorstellen dat ook moord op je kind een drama is dat je dagelijks meedraagt. Voor de mensen zelf zou het goed zijn als ze de rouw zodanig weten te verwerken dat ze weer door kunnen gaan met hun eigen leven. Want dat zou hun eigen kind eveneens gewild hebben. Ik zie ook dat sommige mensen dit heel moeilijk kunnen. Anderen vinden een soort energie en veerkracht om wel te kunnen veranderen. Het is in ieder geval belangrijk dat mensen immer met hun grieven bij volksvertegenwoordigers kunnen aankloppen; dat is democratie.”

Heeft u nog een suggestie voor de mensen die echt uit het arbeidsproces wegvallen?

“Mijn antwoord hierop is dat een luisterend oor het minste is wat men die mensen kan en moet bieden. Serieus genomen worden, vooral als je in een netelige positie zit, is belangrijk om in een verwerkingsproces door te kunnen gaan. Mensen putten er moed uit als zij zien dat hun klachten respons krijgen.

Ik houd heel veel lezingen in de wereld en spreek dus vaak met slachtoffers, nabestaanden en mensenrechtenactivisten die allemaal hun wensen en plannen hebben. Zij kunnen echter niet met hun armen over elkaar gaan zitten en wachten tot er iets verandert. Mijn boodschap is altijd: *de toekomst zit in jezelf*. Als jij wilt dat er iets verbeterd wordt, ga dan zelf ook aan de slag, wordt actief!”

Moet het spreekrecht worden uitgebreid met bv de strafmaat (mede te) bepalen?

“Indertijd is daar ook al over gediscussieerd ...ik vind het overigens wel leuk om te zien dat mensen die toen tegen mijn voorstel waren nu voorstander zijn van uitbreiding. Hoe de

samenleving toch blijvend verandert! Overigens ben ik niet echt op de hoogte van de recente discussie op dit vlak. Indertijd hebben we ook gekeken naar het wetsstelsel in Duitsland. Daar ben je echt partij als nabestaande in de rechtszaal en dat geeft meer mogelijkheden. Ik heb dat toen bewust niet meegenomen in het wetsvoorstel. Ik ben er geen voorstander van dat het slachtoffer, c.q. nabestaande mee kan denken en spreken over een gepaste straf. Je wordt dan een surrogaat officier van justitie. Het werkt teleurstellingen in de hand omdat je niet weet wat de OvJ eist en wat de uitspraak zal worden. Ook van de kant van de verdediging kunnen allerlei complicaties komen. Neen, ik ben daar geen voorstander van en ik weet dat ze in Duitsland ook kritiek hebben op hun eigen systeem.”

“Wel is het belangrijk dat een OvJ, zowel tijdens het onderzoek als voor het begin van de zitting, serieus contact moet hebben gehad met de nabestaanden. In de rechtszaal mag een nabestaande niet overvallen worden met zaken die hij had kunnen en dus moeten weten.”

Nog een idee of boodschap voor ons VOVK?

“Ik vind het buitengewoon belangrijk dat jullie nog steeds bestaan en dat jullie actief zijn. Daarmee houdt men de samenleving scherp en kan er steeds een agenda worden ontwikkeld. Dit is wat betreft de belangenbehartiging. Verder is het belangrijk dat nabestaanden zich met hun verdriet tot elkaar kunnen wenden en ervaringen kunnen delen. Ervaringen die anderen nou eenmaal niet begrijpen omdat ze dat niet hebben meegemaakt. Professionele begeleiding zoals casemanagers en familiechercheurs zijn belangrijk maar hebben een andere functie dan de emotionele verwerking onder en met elkaar.”

“Ik vind het fijn dat ik benaderd ben. Acht jaar geleden ben ik uit de Tweede Kamer gegaan. Nog steeds krijg ik wel eens een mailtje vanuit de samenleving met bedankjes voor de wetsvoorstellen. Dat is toch leuk”

“Ik wens jullie bijzonder veel succes met de vereniging (VOVK)!”

Mijnheer Dittrich ontzettend bedankt voor al uw moeite en veel succes met uw werk bij Human Rights Watch.

Rien Verbiest

Levenslang – levenslanger – levenslangst

Taalkundig een onmogelijke titel hierboven. Meer dan 50 jaar geleden heb ik al geleerd dat dit niet kan: van een bijvoeglijk naamwoord dat op een vergelijking berust kun je geen vergrotende trap maken, laat staan een overtreffende! Probeer het maar eens met bijvoorbeeld 'sneeuwwit': sneeuwwitter kan niet! Of: steengoed: steenbeter? Steenbest? Onzin.

Maar met levenslang is iets vreemds aan de hand. Je denkt: levenslang, dat is een leven lang. En veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf betekent dus de rest van je leven achter de tralies zitten.

In Nederland ligt het heel simpel: levenslang is inderdaad levenslang. Maar dat is niet overal zo.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, het WODC, van het Ministerie van Veiligheid en Justitie verzorgt 8x per jaar een tijdschrift met als titel 'Justitiële verkenningen' en hier voor me ligt nummer 2 uit 2013. Het gaat over 'De levenslange vrijheidsstraf'. Ik haal hier wat uit te voorschijn wat mij trof.

In 1870 is de levenslange vrijheidsstraf in ons land ingevoerd die in de plaats kwam van de doodstraf. Denk niet dat dit zomaar ging, nee, er waren nogal wat bezwaren. Zo meenden sommigen dat dit een zwaardere straf zou zijn dan de doodstraf. Weer anderen zagen er een vorm van oneerlijkheid in: het maakt nogal wat uit of je 27 jaar bent of 72, als die straf over jou wordt uitgesproken! En wetend dat je de rest van je leven in de gevangenis zult moeten doorbrengen, moedigt ook niet aan om je gedrag te verbeteren. Maar de toenmalige minister van Justitie Van Lilaar kreeg de nieuwe wet er toch door: je moet het niet absoluut opvatten, er was immers de mogelijkheid tot gratieverlening!

Tussen 1870 en 1945 werd de straf 50x opgelegd, daarna tot 1960 13x, tussen 1960 en 1970 2x en tussen 1970 en 1980 geen een keer, tussen 1980 en 1990 3x. Daarna neemt het aantal tot levenslang veroordeelden weer toe.

Inmiddels was de maximumstraf van 20 naar 30 jaar gegaan, dus het gat tussen 20 jaar en levenslang was wel wat kleiner geworden. Een verzoek tot gratie is nog altijd mogelijk, maar

dat zijn incidentele mogelijkheden. Het is beter hier een structurele oplossing te zoeken.

De meeste Europese landen kennen een aan rechterlijke toetsing onderhevige regeling die voorziet in de mogelijkheid van een voorwaardelijke vrijlating na het uitzitten van een substantieel deel van de straf

Noorwegen kent geen 'levenslang', daar bestaat de mogelijkheid om de maximumstraf – 21 jaar – zo nodig met 5 jaar te verlengen.

In het Verenigd Koninkrijk staat iemand die een moord pleegt 'levenslang' te wachten, maar de rechter kan aan die eis een minimumdetentieperiode verbinden. Die periode was dan nodig voor vergelding en afschrikking. Daarna kon dan bekeken worden hoe nu verder te gaan.

Volgens het Duitse federale constitutionele hof is de menselijke waardigheid een grondwettelijk beginsel. Let wel: dit geldt voor iedereen, dus ook voor een veroordeelde. Een levenslange straf zou die menselijke waardigheid aantasten. Nu moet de rechter

oordelen over de vrijlating een tot levenslang veroordeelde die daarvan 15 jaar heeft uitgezeten.

Dit is vrij dorre taal over een onderwerp waar ieder van ons wel een mening over heeft. Menselijke waardigheid van iemand die een ander van het leven berooft? Het is moeilijk om hier niet al te primair op te reageren. Ik neem ook beslist geen standpunt in dezen in, maar probeer mijzelf er telkens weer van te overtuigen dat wij in een rechtsstaat leven en dat we daar erg blij mee (moeten) zijn.

Voor wie meer wil lezen over dit onderwerp: het tijdschrift 'De levenslange vrijheidsstraf' is in het bezit van de redactie. Interesse? Neem contact op met ons.

Paul Kuiper

ANG GEËXECUTEERD

Ang Kiem Soei, in 2003 in Indonesië veroordeeld voor betrokkenheid bij de productie van xtc, is twaalf jaar later, op 17 januari 2015 geëxecuteerd. Minister van Buitenlandse Zaken Koenders noemt de executie “diep triest”. Ang werd met vijf anderen een half uur na middernacht in Indonesië voor een vuurpeloton gezet.

Dit lezende schrik ik erg. Het is bijna hetzelfde als wanneer ik op het nieuws een bomaanslag meekrijg. Wanneer ik een zelfmoordcommando of nog meer luguber, kinderen met een bomvest om, zichzelf en anderen de dood in zie jagen, dan stagneert mijn adem en bekruipt me weer het vernietigende verdriet wat mij ten deel viel bij de moord op mijn zoon. De zelfingenomenheid waarmee de Indonesische machtshebbers het ‘recht’ denken te moeten volgen is wederom stuitend voor me. En voor wie niet?

Als ik de uitspraken van Sandra Wild en Boris Dittrich neem in hun interviews (zie elders in deze Cocon), waarin zij gedeceideerd stellen dat slachtoffers zich *niet moeten willen mengen* in de rechtspraak, denk ik ergens in mijn achterhoofd aan de kwestie Ang. Zouden alle XTC-verslaafden en/of slachtoffers als gevolg daarvan, inmiddels kwijlen bij de gedachte dat er nu een verdachte handelaar minder is? Lijkt me niet toch? Het blijft een netelige kwestie voor ons ‘slachtoffers’ en ik snuffel bij mijn eerst volgend bezoek aan de bieb, naar vergelijkbaar materiaal.

OVER DE DOODSTRAF, Het recht op leven als mensenrecht, van Amnesty International, geeft me een heleboel informatie. Ik citeer hier naar mijn idee belangrijke stukjes tekst.

“Het standpunt dat de doodstraf onaanvaardbaar is, is weliswaar gegrondvest in de wetgeving van bijna alle Europese landen maar nog lang niet zo algemeen in de publieke opinie. Overall waar de doodstraf is afgeschaft, ook bijvoorbeeld Nederland, zijn veel mensen nog altijd van mening dat de doodstraf in principe aanvaardbaar is, in ieder geval voor moord of doodslag.”

Eduard Frei, voormalig president van Chili: ‘Ik kan niet geloven dat de staat, om het leven te verdedigen en degene die een moord pleegt te straffen, op zijn beurt iemand zou moeten vermoorden. De doodstraf is net zo inhumaan als het misdrijf waarvoor de doodstraf is opgelegd.

“Veel mensen zijn bereid de argumenten van tegenstanders te accepteren voor zover die op praktische gronden zijn gebaseerd; dat de doodstraf aan minderjarigen of geesteszieken zou mogen worden opgelegd, dat ze discriminerend is en niet afschrikt, dat het lange wachten in *death row* en mislukte executies wreed en onmenselijk zijn, dat door fouten in strafprocedures soms onschuldigen worden veroordeeld. Maar het gebruik van alleen praktische bezwaren tegen de doodstraf brengt ook risico met zich mee. De boodschap wordt dan al gauw dat het om praktische onvolkomenheden gaat; als die kunnen worden opgelost, dan zou daarmee de bezwaren tegen de doodstraf zijn weggenomen. (.....).”

Hamid Barrada, Marokkaans journalist: ‘De executie van terdoodveroordeelden dient meer de bevrediging van latent aanwezige instincten dan de werkelijke bestrijding van de misdaad’.

“Maar argumenten die tegen de praktijk van de doodstraf kunnen worden ingebracht, zijn uiteindelijk onvoldoende. De essentie van onaanvaardbaarheid van de doodstraf is dat ze een schending is van fundamentele mensenrechten. Mensenrechten zijn fundamenteel en onvervreemdbaar. (.....)

De overheid neemt geen wraak namens het slachtoffer. Vergelding in het strafrecht betekent niet dat de overheid de dader ‘met gelijke munt betaalt’, maar dat de dader boet voor wat hij heeft misdaan. Mensen die misstappen hebben begaan, hoe erg ook, worden in het strafrecht niet verstoten, maar krijgen door middel van straf en boete de kans in de samenleving terug te keren als zij geen gevaar meer opleveren voor anderen. Het gaat niet om het verbreken van maatschappelijke banden, maar het herstel daarvan. De doodstraf maakt het herstel van menselijke waardigheid onmogelijk –voor de dader, maar ook voor de samenleving als geheel.”

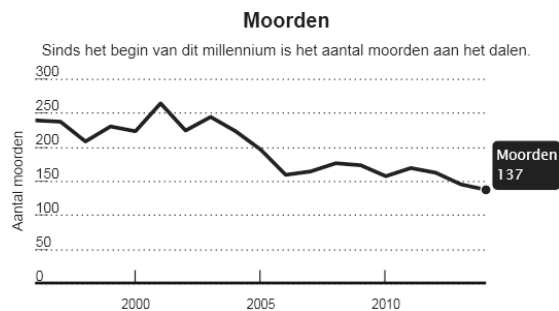
Veel info kunt u vinden op www.amnesty.nl en www.un.org

Rien Verbiest

AANTAL MOORDEN 2014

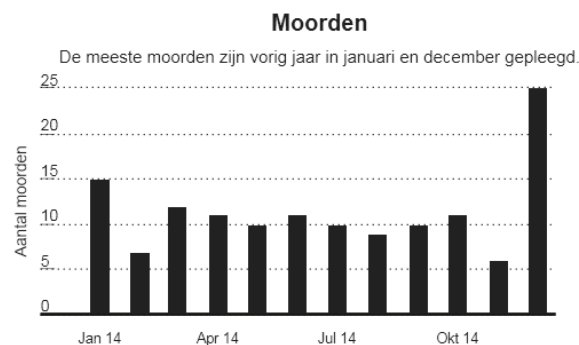
In 2014 werden in Nederland 137 moorden gepleegd, het laagste cijfer sinds het jaar 1992, dat Elsevier meet. De trend is: minder moorden, maar wel hardere.

Het forse aantal liquidaties vertekent het beeld. In Amsterdam woedt een onderwereldoorlog onder de Marokkaanse drugscriminelen. Daardoor komt de stad met twintig zaken tot nu toe ongeveer op hetzelfde aantal moorden uit als vorig jaar. Toen waren het er 23.

In de jaren negentig van de vorige eeuw vielen in Nederland jaarlijks nog gemiddeld 250 doden. Eén van de verklaringen voor de daling is de toenemende vergrijzing: bejaarden plegen minder misdrijven dan jongeren en zijn meer thuis. Wel lopen zij meer risico bij overvallen. Diverse slachtoffers kwamen om het leven bij een zogenoemde 'vergismoord'. In totaal zijn het afgelopen jaar 24 liquidaties gepleegd, ruim 17 procent van het totale aantal moorden. Doorgaans gaat het om 5 à 10 procent. Naast de liquidaties springen de gewelddadige roofovervallen het afgelopen jaar in het oog. Daarbij vielen in totaal vijf slachtoffers, van wie drie hoogbejaard. Het oudste slachtoffer was 89 jaar.

De gegevens zijn afkomstig van Elsevier <http://www.elsevier.nl/Nederland/achtergrond>

De tabellen: <http://www.nu.nl/binnenland> naar gegevens Elsevier

MOORDEN per stad

De Mexicaanse denktank *seguridad justicia y paz* publiceerde in 2012 een ranglijst van de meest gevaarlijke steden ter wereld. De 20 gevaarlijkste steden bevinden zich allemaal in Zuid-Amerika. Brazilië is koploper met 14 steden, Mexico volgt met 11 steden en Colombia met 5 steden. Europa en Azië kwamen in de top 50 niet voor. De ranglijst is gebaseerd op moorden per inwonersaantal in 2011. De top 3, per 100.000 inwoners:

1. San Pedro Sula, Honduras: 159
 2. Ciudad Juárez, Mexico: 148
 3. Maceió, Brazilië: 135
- * Amsterdam, heeft er minder dan 3!

<http://www.welingelichtekringen.nl>

Wat is het aantal moorden in Europa?

In Europa wordt gemiddeld 1 op de 100.000 inwoners vermoord. Met 0,87 slachtoffers per 100.000 inwoners is Nederland behoorlijk veilig. Het veiligst is het Verenigd Koninkrijk. Hier worden 0,35 moorden per 100.000 inwoners gepleegd. In Letland en Litouwen zijn de meeste moorden. Respectievelijk 7,59 en 6,66 moorden per 100.000 inwoners.

Waar in Nederland worden de meeste mensen vermoord?

In Amsterdam* is het aantal moorden het hoogst. Bijna 3 slachtoffers op de 10.000 personen (cijfers van de afgelopen 5 jaar).

VEILIGE STEDEN

De Economist Intelligence Unit heeft een rangschikking van de veiligste grote steden in de wereld vrijgegeven. Tokio de hoofdstad van Japan wordt gevolgd door de soevereine stadstaat Singapore en vervolgens door Osaka in Japan. The Economist's Safe Index 2015 is op basis van een breed beeld van o.a. digitale beveiliging, veiligheid van infrastructuur, gezondheidsvoorzieningen en het aantal geweldsdelicten:

1. Tokyo,
2. Singapore,
3. Osaka,
4. Stockholm
5. Amsterdam

<http://www.theEconomist.com>

<http://www.businessinsider.com>

VOOR U GELEZEN

De laatste tijd is er veel te doen over wat we noemen vrijheid van meningsuiting. Ergens noemde iemand het 'Vrije meningsuiting', wat volgens mij niet hetzelfde is. Maar dit terzijde. Gelukkig mag je in dit land vrij voor je mening uitkomen zonder meteen bang achterom te hoeven kijken. Het betekent natuurlijk niet dat je dan ook maar alles moet zeggen wat in je opkomt.

Zo verscheen er onlangs in het dagblad Trouw een aantal artikelen over levenslange gevangenisstraf. Ook hierover kun je verschillend denken.

Jack Keijzer, bestuurslid van de Federatie Nabestaanden Geweldsslachtoffers, strijkt meteen sommigen tegen de haren in als hij zegt dat roepen om herinvoering van de doodstraf een zinloze inspanning is. 'We hebben in Nederland een bepaald strafrechtstelsel, met levenslang als maximum. Die straf wordt ongekend weinig opgelegd. Als een dierbare wordt vermoord, wordt geroepen dat de dader de doodstraf verdient. Maar zo werkt het in Nederland niet. Een mens moet reëel zijn. Meer dan levenslang is er niet.'

Het is volkomen begrijpelijk dat je, als je kind is vermoord, vindt dat daar een zware straf op moet volgen. Het is volkomen begrijpelijk dat je woedend wordt als de dader een taakstraf van een x aantal uren krijgt. Het is volkomen begrijpelijk dat je soms niets snapt van de rechtspraak.

Jack Keijzer: 'Voor een nabestaande is het niet relevant of de dader zich nou schuldig heeft gemaakt aan moord of aan doodslag. Het resultaat van beide, de dood, is hetzelfde. Maar juridisch is het voor een dader een belangrijk verschil. Het kan de duur van een op te leggen gevangenisstraf flink beïnvloeden.'

Wat is er verkeerd aan een levenslange gevangenisstraf? Volgens Keijzer is er niets verkeerd aan, wat volgens hem nog niet hoeft te betekenen dat een zo gestrafte dag en nacht in een cel moet doorbrengen.

Anderen vinden dat een tot levenslang veroordeelde na een bepaald aantal jaren de mogelijkheid moet hebben tot strafherziening.

Hoe kun je nog een sociaal leven leiden als je geen enkel uitzicht hebt op een leven buiten de gevangenis?

Dat kan best, vindt weer iemand anders: ook in de gevangenis kun je sociale vaardigheden ontwikkelen. Ook in de gevangenis kun je een zinvol leven leiden. Ook in de gevangenis kun je een volwaardig mens zijn.

Als een dader vrijkomt, zou een gebiedsverbod zeker aan de nabestaanden een boel rust geven. In de Volkskrant vertelt Jan van Kleeff dat de man die hun dochter Simone heeft vermoord, veroordeeld is tot 12 jaar cel en tbs. Tijdens verlof uit de tbs-kliniek krijgt hij een gebiedsverbod. Het laatste woord over het vervolg van de straf is nog niet gezegd. Maar Jan van Kleeff vindt het jammer dat deskundigen of de rechter eigenlijk helemaal niet praten over de gevolgen voor de nabestaanden. En daarom pleit hij in de Volkskrant ervoor dat nabestaanden spreekrecht krijgen op tbs-zittingen waarin wordt besproken of de tbs wordt verlengd.

Voor nabestaanden is rust en het gevoel van veiligheid van levensbelang, vindt hij en wie zou het daar nou niet hartgrondig mee eens zijn?

Paul Kuiper

INFORMATIERECHT **verdachten** aangescherpt

Sinds begin dit jaar hebben verdachten in strafzaken meer rechten gekregen op informatie over de hen toekomende rechten. Vooral rondom de aanhouding en het verhoor zijn er veranderingen.

Aanleiding voor de wijziging in het Wetboek van Strafvordering is een besluit van de ministers van justitie van de EU in 2009 om op een aantal terreinen gemeenschappelijke minimumregels vast te stellen om de rechten van de verdachten in de Europese Unie te versterken, waaronder het recht op informatie van verdachten in strafzaken. Verdachten die zijn aangehouden moeten nu schriftelijk geïnformeerd worden over een aantal rechten, waaronder het recht op consultatie van een advocaat voorafgaand aan het politieverhoor. Deze verplichting bestond al, maar in de praktijk was dit veelal louter mondeling en werd de 'Salduz-folder' lang niet altijd uitgereikt. Sinds 1 januari 2015 is het verplicht

de aangehouden verdachte schriftelijk te informeren over zijn rechten, waarbij het aantal rechten op schrift is uitgebreid. In de folder staat bijvoorbeeld het recht te weten van welk strafbaar feit de verdachte wordt verdacht, het recht op bijstand van een tolk tijdens het verhoor, het recht op medische zorg bij ziekte en het recht om de processtukken in te zien.

BLAUW jaargang 11-31 januari 2014

Vervolg van 93-jarige nazi,

Een 93-jarige man moet in april voor de rechter verschijnen, omdat hij in 1944 als vrijwilliger bij de Waffen-SS mee zou hebben geholpen aan de moord op zeker 300.000 mensen in het concentratiekamp Auschwitz. Het proces tegen hem begint op 21 april voor de rechtbank in Lüneburg.

Haarlems Dagblad, 3 febr. 2015, Hannover

Executie Texas uitgesteld,

Het hoogste gerechtshof in de VS heeft de executie van een 67-jarige man in Texas uitgesteld in afwachting van de uitspraak in een zaak die hij heeft aangespannen. Hij wil onder andere dat de Supreme Court bekijkt of hij onwettig is behandeld omdat hij al dertig jaar in de dodencel zit. Het leven van Lester Bowen zou op 10 februari worden beëindigd. Hij werd in 1983 ter dood veroordeeld voor de moord op vier mannen in een vliegtuighangar bij de plaats Sherman in Texas. Volgens de aanklager destijds wilde hij een klein toestel stelen. Bower wil weten of zijn behandeling 'wreed en ongebruikelijk' is en daardoor in strijd met de grondwet.

Haarlems Dagblad, 6 febr. 2015, Washington

Rijden onder invloed: Twee keer levenslang

Tien keer dronken achter het stuur en agenten en hun familieleden bedreigen met de dood is een Texaan duur komen te staan. De 64-jarige Bobby Gene Martin kreeg van een jury twee keer levenslange gevangenisstraf opgelegd. Op zijn tachtigste kan hij voor het eerst vragen om voorwaardelijke vrijlating, melden Amerikaanse media. De jury wist overigens niets van de eerste zeven keer dat Martin dronken achter het stuur werd gesnapt, tot de fase van het proces waarin de straf moest worden vastgesteld. De veroordeelde werd voor het eerst in 1981 gepakt voor rijden onder invloed, de laatste keer was op 8 aug. 2014.

Haarlems Dagblad 14 febr. 2015, Houston

NIEUWSFLITSEN

Teeven luistert naar verkeersslachtoffers

6 jan. 2015. Staatssecretaris Fred Teeven wil kijken of een aanpassing van de Wegenverkeerswet nodig en mogelijk is bij ernstige verkeersovertredingen. Nu komt de dader er soms met een milde straf vanaf omdat alleen een lichter vergrijp valt te bewijzen. Die toezegging deed Teeven dinsdag aan de Vereniging Verkeersslachtoffers, die een petitie met bijna 27.000 handtekeningen aanbood aan de bewindsman. De vereniging verzet zich tegen het opleggen van taakstraffen bij ernstige verkeersovertredingen onder invloed of door te hard rijden die de dood of levenslang letsel tot gevolg hebben.

PvdA: zicht op vrijlating bij levenslang

6 januari 2015

Iemand die een levenslange gevangenisstraf heeft gekregen, moet zicht krijgen op vrijlating. Dat zei PvdA-Kamerlid en oud-rechter Jeroen Recourt dinsdag in dagblad Trouw. In Nederland is levenslang een gevangenisstraf tot de dood. Recourt zegt tegen de krant dat de straf in sommige gevallen „de enige oplossing" is, maar stelt dat gevangenen wel een perspectief op vrijlating moeten krijgen. „Met perspectief bedoel ik dat je structureel na in elk geval vijftientig jaar iemands zaak bekijkt. "Het voorstel van de PvdA om iemand met een levenslange celstraf uiteindelijk zicht te bieden op vrijlating, kan vooralsnog op weinig politieke bijval rekenen.

Maatregelen voor kortere TBS, 12 jan. 2015

Verschillende maatregelen moeten leiden tot een kortere duur van tbs-behandelingen in Nederland. Daardoor moet het vertrouwen in het tbs-stelsel weer toenemen, wat zal leiden tot het vaker opleggen van tbs aan mensen die een intensieve behandeling nodig hebben. Teeven wil daarom zo snel mogelijk voorstellen van een speciale werkgroep invoeren om de gemiddelde tbs-behandeling terug te brengen naar acht jaar. Hij schrijft dit maandag aan de Tweede Kamer. Een toegenomen behandelingsduur heeft er volgens Teeven namelijk toe geleid dat het beeld van tbs is verschoven. Van een maatregel gericht op herstel en resocialisatie van een

veroordeelde naar een maatregel zonder duidelijk perspectief en een „bovenmatige kans op levenslange opsluiting“. Daardoor zijn er steeds meer verdachten die weigeren mee te werken aan psychisch onderzoek, al dan niet op advies van hun advocaat. Als gevolg hiervan kan er niet worden vastgesteld of ze een stornis hebben. Het aantal veroordelingen tot tbs is daardoor de afgelopen jaren sterk afgenomen. Mensen met een tbs-veroordeling moeten in de gevangenis al beter worden voorbereid op en gemotiveerd voor een tbs-behandeling. Verder moet niet na elke zes jaar maar al na vier jaar worden gekeken of de tbs-behandeling moet worden verlengd of niet.

Geen bezuinigingen meer op bajeswezen

22 januari 2015

Er komen geen bezuinigingen meer op het gevangeniswezen. Dat heeft staatssecretaris Teeven donderdag bezworen tijdens een debat met de Tweede Kamer. „Het is mooi geweest“, vindt de bewindsman. De bezuinigingen van de afgelopen tijd brachten veel onrust teweeg. Nog verder korten zou de bedrijfsvoering „in het hart“ kunnen raken. Een cellentekort wil hij ook „nooit meer meemaken“. Teeven zei ook dat de gevangenis in Veenhuizen openblijft.

Cipers voelen zich onveiliger, 25 jan. 2015

Gevangenenbewaarders voelen zich steeds onveiliger. Dat blijkt uit intern onderzoek van de Dienst Justitiële Instellingen, waar Reporter Radio over bericht. Twee derde van de medewerkers zegt dat het bezuinigingsbeleid van staatssecretaris Teeven een nadelige tot zeer nadelige invloed heeft op de veiligheid in hun inrichting. Ze ervaren toegenomen geweld van gedetineerden. De bevindingen van het rapport worden ondersteund door gevangenenbewaarders die Reporter Radio heeft gesproken. Zij zeggen dat er door de bezuinigingen te weinig personeel is en dat er een angstcultuur heerst in de gevangenissen.

Criminelen gaan gewoon door

3 febr. 2015. Er zijn de afgelopen jaren maatregelen genomen om veroordeelden die vanuit hun cel nog steeds doorgaan met hun criminele activiteiten, aan te pakken. Het probleem is inmiddels ook kleiner geworden. Dat zei staatssecretaris Teeven dinsdag in de Tweede Kamer. De PvdA wilde opheldering over een rapport van het Openbaar Ministerie, de politie en de gevangenissen dat al in 2013

klaar was maar pas afgelopen weekend via RTL Nieuws naar buiten kwam. In dat rapport staat dat tientallen criminelen hun handlangers vanuit de cel aanstuurden zodat ze door konden gaan met drugshandel, afpersing, liquidaties en het beïnvloeden van getuigen. Verschillende fracties zijn boos, omdat ze niets van het rapport afwisten. Maar volgens Teeven is dat rapport achterhaald. In 2009 is besloten het probleem aan te pakken en in het rapport staan ook gevallen van voor 2009, zei hij.

Criminelen miljoenen afgepakt 16 febr. 2015

Het Openbaar Ministerie in Den Haag nam het afgelopen jaar voor 19,2 miljoen euro aan goederen en geld in beslag. Meer dan drie keer zoveel als in 2013. Telkens als een crimineel ergens opduikt met een nieuwe dure auto of horloge, staan agenten klaar om de buit binnen te 'harken'. De grote stijging bij het Openbaar Ministerie in Den Haag wordt deels veroorzaakt door de arrestatie van een vermoedelijke drugsbaas. Hij belegde, volgens justitie, zijn drugsgeld in onroerend goed dat in de loop der jaren steeds meer waard is geworden. Ook die waardevermeerdering is crimineel verkregen winst, zo redeneert het OM en liet beslag leggen op al zijn panden.

Slachtofferhulp 'mist' slachtoffers. 16 febr.

Hulpvragen van tienduizenden slachtoffers van misdrijven en verkeersongelukken komen niet of verkeerd binnen bij Slachtofferhulp Nederland. Dat komt doordat bij de politie nogal eens wat misgaat bij het aanvinken, bevestigt een woordvoester van de hulporganisatie zaterdag een bericht hierover in Trouw. Regelmatig hangen slachtoffers boos aan de lijn bij Slachtofferhulp omdat ze tevergeefs op hulp wachten. De politie krijgt jaarlijks ongeveer 225.000 aangiftes van ernstige misdrijven en verkeersongevallen waarbij een slachtoffer is. Daarvan krijgt Slachtofferhulp volgens de eigen cijfers slechts in 195.000 gevallen informatie doorgezonden. 50.000 daarvan zijn ook nog eens niet correct, maar daarvan kan de organisatie in 35.000 zaken de juiste gegevens achterhalen. Per saldo valt zo'n 20 procent van de slachtoffers tussen de wal en het schip. Slachtofferhulp Nederland is in overleg met de politie over een oplossing zonder dat de privacy van de aangevers in het geding komt. De politie kan de cijfers niet bevestigen, maar zegt in een reactie het probleem te herkennen.

AGENDA

DE STEM VAN JE LICHAAM

Somatic Experiencing betekent letterlijk: ervaren in je lichaam. Volgens deze leer slaan we de energie van elke grote schok of klap in ons leven op in ons lijf. Het idee is: trauma's zitten in je lichaam, en daarom kun je ze er met behulp van deze therapie ook weer uit bewegen.

Data: **18 en 25 maart, 8 en 29 april en 6 mei 2015**. Tijd: 22.00 tot 23.30 uur 's avonds, dat is laat omdat de cursus vanuit Amerika wordt verzorgd. Alle deelnemers ontvangen achteraf een opname. Taal: Engels Prijs: € 195,-

<http://www.theoptimist.nl/events/de-stem-van-je-lichaam/>

LEVENSLANG

Het criminele brein ontleed

Moorden, verkrachtingen, de meesten van ons schrikken er voor terug. Ons geweten zit in de weg. Sommige mensen kunnen schijnbaar moeiteloos de knop omdraaien en hebben geen remming om zich grensoverschrijdend te gedragen. Daders van ernstige misdaden bezorgen hun slachtoffers veel leed en veroorzaken grote maatschappelijke schade. Crimineel gedrag is destructief, maar heeft misschien ook een functie. Criminelen dwingen ons tot reactie en bezinning. Wat is het verschil tussen onszelf en een crimineel? Werkt hun brein anders? Of is iedereen, afhankelijk van de omstandigheden, in staat om een misdaad te begaan?

Tot 25 mei 2015 te zien in Het Dolhuys, museum van de geest, te Haarlem.

Planning lotgenotenbijeenkomsten ADS,VOVK,VVRS 2015

Datum	Organisatie	Omschrijving
14 maart zaterdag	ADS	Lotgenotenbijeenkomst met presentatie "DVD samen doorgaan" Rotterdam Zuid
25 april zaterdag	VOVK	Lotgenotenbijeenkomst + ALV in Leusden
16 mei zaterdag	NSMG, ADS,VOVK,VVRS	Gelegenheid plaatsen naamplaatjes Muur tegen Geweld
Vrijdag 5, zaterdag 6 en zondag 7 juni	ADS	Lotgenotenweekend met S&S dag en workshops Buitencentrum Wilhelminaoord (Drenthe)
27 juni zaterdag	VOVK	Familiedag + 4 ^e Lustrum
Vrijdag 21, t/m zondag 23 aug.	ADS	ADS Kidsweekend met leuk programma voor jong en oud De Wolfskuil, Ommen (Overijssel)
5 sept. zaterdag	VOVK	Lotgenotenbijeenkomst in Leusden (Utrecht)
Vrijdag 18, t/m zondag 20 sept.	ADS	Lotgenotenweekend overnachting mogelijkheid DHG Buitencentrum Wilhelminaoord (Drenthe)
19 september zaterdag	ADS,VOVK,VVRS	Dag Herdenken Geweldsslachtoffers, DHG 2015, in Ommen (Overijssel)
1 november zondag	NSMG, VVRS	Lichtjesavond bij monument de Wijk (Drenthe)
7 november zaterdag	VOVK	Lotgenotenbijeenkomst in Leusden
12 december	VOVK	Herdenkingsbijeenkomst in Leusden

INHOUD

Van de redactie	Paul Kuiper	1
Van het bestuur	Jan van Kleeff	2
December bijeenkomst, Leusden	Paul Kuiper	2
Rouw na Moord, 14 febr. Leusden	Jos de Keijzer	3
Het verhaal van ...	Rien Verbiest	4
–Suzanne Wisman–		
Mijn paarden (gedicht)	www.gedichtenstad.nl	7
20 jaar VOVK	Rien Verbiest	8
–Anneke en Sjef van Rijsbergen–		
Ieder zijn mening	Paul Kuiper/Wil Vreeburg	11
20 jaar VOVK	Rien Verbiest	12
–Yola de Groot–		
Verdriet en vreugde (gedicht)	Aryiris Chionis	13
20 jaar VOVK	Rien Verbiest	14
–Sandra Smid–		
Gedachtenis (gedicht)	Mark Naessens	15
Wij herdenken.....	Onze kinderen	16
Het altaartje.....	Anneke en Sjef van Rijsbergen	21
	Natasja Olinga	
Ween niet (gedicht)	Sint Augustinus 345-430	
20 jaar VOVK	Rien Verbiest	22
–Sjaan en Jan van de Langenberg–		
20 jaar VOVK	Rien Verbiest	24
–Boris Dittrich–		
Levenslang-levenslanger-levenslangst	Paul Kuiper	26
Ang geëxecuteerd	Rien Verbiest	27
Aantal moorden	Elsevier	28
Voor u gelezen	Paul Kuiper	29
Nieuwsflitsen	- - -	31
Agenda	- - -	32

